.. ૐ શ્રી પરમાત્મને નમઃ ..

.. અથ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા ..

અથ પ્રથમોऽધ્યાયઃ . અર્જુનવિષાદયોગઃ

ધૃતરાષ્ટ્ર ઉવાચ .

ધર્મક્ષેત્રે કુરુક્ષેત્રે સમવેતા યુયુત્સવઃ .
મામકાઃ પાણ્ડવાશ્ચૈવ કિમકુર્વત સંજય .. ૧-૧..

સંજય ઉવાચ .

દૃષ્ટ્વા તુ પાણ્ડવાનીકં વ્યૂઢં દુર્યોધનસ્તદા .
આચાર્યમુપસંગમ્ય રાજા વચનમબ્રવીત્ .. ૧-૨..

પશ્યૈતાં પાણ્ડુપુત્રાણામાચાર્ય મહતીં ચમૂમ્ .
વ્યૂઢાં દ્રુપદપુત્રેણ તવ શિષ્યેણ ધીમતા .. ૧-૩..

અત્ર શૂરા મહેષ્વાસા ભીમાર્જુનસમા યુધિ .
યુયુધાનો વિરાટશ્ચ દ્રુપદશ્ચ મહારથઃ .. ૧-૪..

ધૃષ્ટકેતુશ્ચેકિતાનઃ કાશિરાજશ્ચ વીર્યવાન્ .
પુરુજિત્કુન્તિભોજશ્ચ શૈબ્યશ્ચ નરપુંગવઃ .. ૧-૫..

યુધામન્યુશ્ચ વિક્રાન્ત ઉત્તમૌજાશ્ચ વીર્યવાન્ .
સૌભદ્રો દ્રૌપદેયાશ્ચ સર્વ એવ મહારથાઃ .. ૧-૬..

અસ્માકં તુ વિશિષ્ટા યે તાન્નિબોધ દ્વિજોત્તમ .
નાયકા મમ સૈન્યસ્ય સંજ્ઞાર્થં તાન્બ્રવીમિ તે .. ૧-૭..

ભવાન્ભીષ્મશ્ચ કર્ણશ્ચ કૃપશ્ચ સમિતિંજયઃ .
અશ્વત્થામા વિકર્ણશ્ચ સૌમદત્તિસ્તથૈવ ચ .. ૧-૮..

અન્યે ચ બહવઃ શૂરા મદર્થે ત્યક્તજીવિતાઃ .
નાનાશસ્ત્રપ્રહરણાઃ સર્વે યુદ્ધવિશારદાઃ .. ૧-૯..

અપર્યાપ્તં તદસ્માકં બલં ભીષ્માભિરક્ષિતમ્ .
પર્યાપ્તં ત્વિદમેતેષાં બલં ભીમાભિરક્ષિતમ્ .. ૧-૧૦..

અયનેષુ ચ સર્વેષુ યથાભાગમવસ્થિતાઃ .
ભીષ્મમેવાભિરક્ષન્તુ ભવન્તઃ સર્વ એવ હિ .. ૧-૧૧..

તસ્ય સંજનયન્હર્ષં કુરુવૃદ્ધઃ પિતામહઃ .
સિંહનાદં વિનદ્યોચ્ચૈઃ શઙ્ખં દધ્મૌ પ્રતાપવાન્ .. ૧-૧૨..

તતઃ શઙ્ખાશ્ચ ભેર્યશ્ચ પણવાનકગોમુખાઃ .
સહસૈવાભ્યહન્યન્ત સ શબ્દસ્તુમુલોऽભવત્ .. ૧-૧૩..

તતઃ શ્વેતૈર્હયૈર્યુક્તે મહતિ સ્યન્દને સ્થિતૌ .
માધવઃ પાણ્ડવશ્ચૈવ દિવ્યૌ શઙ્ખૌ પ્રદધ્મતુઃ .. ૧-૧૪..

પાંચજન્યં હૃષીકેશો દેવદત્તં ધનંજયઃ .
પૌણ્ડ્રં દધ્મૌ મહાશઙ્ખં ભીમકર્મા વૃકોદરઃ .. ૧-૧૫..

અનંતવિજયં રાજા કુન્તીપુત્રો યુધિષ્ઠિરઃ .
નકુલઃ સહદેવશ્ચ સુઘોષમણિપુષ્પકૌ .. ૧-૧૬..

કાશ્યશ્ચ પરમેષ્વાસઃ શિખણ્ડી ચ મહારથઃ .
ધૃષ્ટદ્યુમ્નો વિરાટશ્ચ સાત્યકિશ્ચાપરાજિતઃ .. ૧-૧૭..

દ્રુપદો દ્રૌપદેયાશ્ચ સર્વશઃ પૃથિવીપતે .
સૌભદ્રશ્ચ મહાબાહુઃ શઙ્ખાન્દધ્મુઃ પૃથક્પૃથક્ .. ૧-૧૮..

સ ઘોષો ધાર્તરાષ્ટ્રાણાં હૃદયાનિ વ્યદારયત્ .
નભશ્ચ પૃથિવીં ચૈવ તુમુલોऽભ્યનુનાદયન્ .. ૧-૧૯..

અથ વ્યવસ્થિતાન્દૃષ્ટ્વા ધાર્તરાષ્ટ્રાન્ કપિધ્વજઃ .
પ્રવૃત્તે શસ્ત્રસંપાતે ધનુરુદ્યમ્ય પાણ્ડવઃ .. ૧-૨૦..

હૃષીકેશં તદા વાક્યમિદમાહ મહીપતે .

અર્જુન ઉવાચ .

સેનયોરુભયોર્મધ્યે રથં સ્થાપય મેऽચ્યુત .. ૧-૨૧..

યાવદેતાન્નિરિક્ષેऽહં યોદ્ધુકામાનવસ્થિતાન્ .
કૈર્મયા સહ યોદ્ધવ્યમસ્મિન્રણસમુદ્યમે .. ૧-૨૨..

યોત્સ્યમાનાનવેક્ષેऽહં ય એતેऽત્ર સમાગતાઃ .
ધાર્તરાષ્ટ્રસ્ય દુર્બુદ્ધેર્યુદ્ધે પ્રિયચિકીર્ષવઃ .. ૧-૨૩..

સંજય ઉવાચ .

એવમુક્તો હૃષીકેશો ગુડાકેશેન ભારત .
સેનયોરુભયોર્મધ્યે સ્થાપયિત્વા રથોત્તમમ્ .. ૧-૨૪..

ભીષ્મદ્રોણપ્રમુખતઃ સર્વેષાં ચ મહીક્ષિતામ્ .
ઉવાચ પાર્થ પશ્યૈતાન્સમવેતાન્કુરૂનિતિ .. ૧-૨૫..

તત્રાપશ્યત્સ્થિતાન્પાર્થઃ પિતૄનથ પિતામહાન્ .
આચાર્યાન્માતુલાન્ભ્રાતૄન્પુત્રાન્પૌત્રાન્સખીંસ્તથા .. ૧-૨૬..

શ્વશુરાન્સુહૃદશ્ચૈવ સેનયોરુભયોરપિ .
તાન્સમીક્ષ્ય સ કૌન્તેયઃ સર્વાન્બન્ધૂનવસ્થિતાન્ .. ૧-૨૭..

કૃપયા પરયાવિષ્ટો વિષીદન્નિદમબ્રવીત્ .

અર્જુન ઉવાચ .

દૃષ્ટ્વેમં સ્વજનં કૃષ્ણ યુયુત્સું સમુપસ્થિતમ્ .. ૧-૨૮..

સીદન્તિ મમ ગાત્રાણિ મુખં ચ પરિશુષ્યતિ .
વેપથુશ્ચ શરીરે મે રોમહર્ષશ્ચ જાયતે .. ૧-૨૯..

ગાણ્ડીવં સ્રંસતે હસ્તાત્ત્વક્ચૈવ પરિદહ્યતે .
ન ચ શક્નોમ્યવસ્થાતું ભ્રમતીવ ચ મે મનઃ .. ૧-૩૦..

નિમિત્તાનિ ચ પશ્યામિ વિપરીતાનિ કેશવ .
ન ચ શ્રેયોઽનુપશ્યામિ હત્વા સ્વજનમાહવે .. ૧-૩૧..

ન કાઙ્ક્ષે વિજયં કૃષ્ણ ન ચ રાજ્યં સુખાનિ ચ .
કિં નો રાજ્યેન ગોવિન્દ કિં ભોગૈર્જીવિતેન વા .. ૧-૩૨..

યેષામર્થે કાઙ્ક્ષિતં નો રાજ્યં ભોગાઃ સુખાનિ ચ .
ત ઇમેઽવસ્થિતા યુદ્ધે પ્રાણાંસ્ત્યક્ત્વા ધનાનિ ચ .. ૧-૩૩..

આચાર્યાઃ પિતરઃ પુત્રાસ્તથૈવ ચ પિતામહાઃ .
માતુલાઃ શ્વશુરાઃ પૌત્રાઃ શ્યાલાઃ સમ્બન્ધિનસ્તથા .. ૧-૩૪..

એતાન્ન હન્તુમિચ્છામિ ઘ્નતોઽપિ મધુસૂદન .
અપિ ત્રૈલોક્યરાજ્યસ્ય હેતોઃ કિં નુ મહીકૃતે .. ૧-૩૫..

નિહત્ય ધાર્તરાષ્ટ્રાન્નઃ કા પ્રીતિઃ સ્યાજ્જનાર્દન .
પાપમેવાશ્રયેદસ્માન્હત્વૈતાનાતતાયિનઃ .. ૧-૩૬..

તસ્માન્નાર્હા વયં હન્તું ધાર્તરાષ્ટ્રાન્સ્વબાન્ધવાન્ .
સ્વજનં હિ કથં હત્વા સુખિનઃ સ્યામ માધવ .. ૧-૩૭..

યદ્યપ્યેતે ન પશ્યન્તિ લોભોપહતચેતસઃ .
કુલક્ષયકૃતં દોષં મિત્રદ્રોહે ચ પાતકમ્ .. ૧-૩૮..

કથં ન જ્ઞેયમસ્માભિઃ પાપાદસ્માન્નિવર્તિતુમ્ .
કુલક્ષયકૃતં દોષં પ્રપશ્યદ્ભિર્જનાર્દન .. ૧-૩૯..

કુલક્ષયે પ્રણશ્યન્તિ કુલધર્માઃ સનાતનાઃ .
ધર્મે નષ્ટે કુલં કૃત્સ્નમધર્મોઽભિભવત્યુત .. ૧-૪૦..

અધર્માભિભવાત્કૃષ્ણ પ્રદુષ્યન્તિ કુલસ્ત્રિયઃ .
સ્ત્રીષુ દુષ્ટાસુ વાર્ષ્ણેય જાયતે વર્ણસઙ્કરઃ .. ૧-૪૧..

સઙ્કરો નરકાયૈવ કુલઘ્નાનાં કુલસ્ય ચ .
પતન્તિ પિતરો હ્યેષાં લુપ્તપિણ્ડોદકક્રિયાઃ .. ૧-૪૨..

દોષૈરેતૈઃ કુલઘ્નાનાં વર્ણસઙ્કરકારકૈઃ .
ઉત્સાદ્યન્તે જાતિધર્માઃ કુલધર્માશ્ચ શાશ્વતાઃ .. ૧-૪૩..

ઉત્સન્નકુલધર્માણાં મનુષ્યાણાં જનાર્દન .
નરકે નિયતં વાસો ભવતીત્યનુશુશ્રુમ .. ૧-૪૪..

અહો બત મહત્પાપં કર્તું વ્યવસિતા વયમ્ .
યદ્રાજ્યસુખલોભેન હન્તું સ્વજનમુદ્યતાઃ .. ૧-૪૫..

યદિ મામપ્રતીકારમશસ્ત્રં શસ્ત્રપાણયઃ .
ધાર્તરાષ્ટ્રા રણે હન્યુસ્તન્મે ક્ષેમતરં ભવેત્ .. ૧-૪૬..

સંજય ઉવાચ .

એવમુક્ત્વાર્જુનઃ સઙ્ખ્યે રથોપસ્થ ઉપાવિશત્ .
વિસૃજ્ય સશરં ચાપં શોકસંવિગ્નમાનસઃ .. ૧-૪૭..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
અર્જુનવિષાદયોગો નામ પ્રથમોઽધ્યાયઃ .. ૧..

અથ દ્વિતીયોઽધ્યાયઃ . સાઙ્ખ્યયોગઃ

સંજય ઉવાચ .

તં તથા કૃપયાવિષ્ટમશ્રુપૂર્ણાકુલેક્ષણમ્ .
વિષીદન્તમિદં વાક્યમુવાચ મધુસૂદનઃ .. ૨-૧..

શ્રીભગવાનુવાચ .

કુતસ્ત્વા કશ્મલમિદં વિષમે સમુપસ્થિતમ્ .
અનાર્યજુષ્ટમસ્વર્ગ્યમકીર્તિકરમર્જુન .. ૨-૨..

ક્લૈબ્યં મા સ્મ ગમઃ પાર્થ નૈતત્ત્વય્યુપપદ્યતે .
ક્ષુદ્રં હૃદયદૌર્બલ્યં ત્યક્ત્વોત્તિષ્ઠ પરંતપ .. ૨-૩..

અર્જુન ઉવાચ .

કથં ભીષ્મમહં સાઙ્ખ્યે દ્રોણં ચ મધુસૂદન .
ઇષુભિઃ પ્રતિયોત્સ્યામિ પૂજાર્હાવરિસૂદન .. ૨-૪..

ગુરૂનહત્વા હિ મહાનુભાવાન્
શ્રેયો ભોક્તું ભૈક્ષ્યમપીહ લોકે .
હત્વાર્થકામાંસ્તુ ગુરુનિહૈવ
ભુંજીય ભોગાન્ રુધિરપ્રદિગ્ધાન્ .. ૨-૫..

ન ચૈતદ્વિદ્મઃ કતરન્નો ગરીયો
યદ્વા જયેમ યદિ વા નો જયેયુઃ .
યાનેવ હત્વા ન જિજીવિષામઃ
તેઽવસ્થિતાઃ પ્રમુખે ધાર્તરાષ્ટ્રાઃ .. ૨-૬..

કાર્પણ્યદોષોપહતસ્વભાવઃ
પૃચ્છામિ ત્વાં ધર્મસંમૂઢચેતાઃ .
યચ્છ્રેયઃ સ્યાન્નિશ્ચિતં બ્રૂહિ તન્મે
શિષ્યસ્તેઽહં શાધિ માં ત્વાં પ્રપન્નમ્ .. ૨-૭..

ન હિ પ્રપશ્યામિ મમાપનુદ્યાદ્
યચ્છોકમુચ્છોષણમિન્દ્રિયાણામ્ .
અવાપ્ય ભૂમાવસપત્નમૃદ્ધં
રાજ્યં સુરાણામપિ ચાધિપત્યમ્ .. ૨-૮..

સંજય ઉવાચ .

એવમુક્ત્વા હૃષીકેશં ગુડાકેશઃ પરંતપઃ .
ન યોત્સ્ય ઇતિ ગોવિન્દમુક્ત્વા તૂષ્ણીં બભૂવ હ .. ૨-૯..

તમુવાચ હૃષીકેશઃ પ્રહસન્નિવ ભારત .
સેનયોરુભયોર્મધ્યે વિષીદન્તમિદં વચઃ .. ૨-૧૦..

શ્રીભગવાનુવાચ .

અશોચ્યાનન્વશોચસ્ત્વં પ્રજ્ઞાવાદાંશ્ચ ભાષસે .
ગતાસૂનગતાસૂંશ્ચ નાનુશોચન્તિ પણ્ડિતાઃ .. ૨-૧૧..

નત્વેવાહં જાતુ નાસં ન ત્વં નેમે જનાધિપાઃ .
ન ચૈવ ન ભવિષ્યામઃ સર્વે વયમતઃ પરમ્ .. ૨-૧૨..

દેહિનોઽસ્મિન્યથા દેહે કૌમારં યૌવનં જરા .
તથા દેહાન્તરપ્રાપ્તિર્ધીરસ્તત્ર ન મુહ્યતિ .. ૨-૧૩..

માત્રાસ્પર્શાસ્તુ કૌન્તેય શીતોષ્ણસુખદુઃખદાઃ .
આગમાપાયિનોઽનિત્યાસ્તાંસ્તિતિક્ષસ્વ ભારત .. ૨-૧૪..

યં હિ ન વ્યથયન્ત્યેતે પુરુષં પુરુષર્ષભ .
સમદુઃખસુખં ધીરં સોઽમૃતત્વાય કલ્પતે .. ૨-૧૫..

નાસતો વિદ્યતે ભાવો નાભાવો વિદ્યતે સતઃ .
ઉભયોરપિ દૃષ્ટોઽન્તસ્ત્વનયોસ્તત્ત્વદર્શિભિઃ .. ૨-૧૬..

અવિનાશિ તુ તદ્વિદ્ધિ યેન સર્વમિદં તતમ્ .
વિનાશમવ્યયસ્યાસ્ય ન કશ્ચિત્કર્તુમર્હતિ .. ૨-૧૭..

અન્તવન્ત ઇમે દેહા નિત્યસ્યોક્તાઃ શરીરિણઃ .
અનાશિનોઽપ્રમેયસ્ય તસ્માદ્યુધ્યસ્વ ભારત .. ૨-૧૮..

ય એનં વેત્તિ હન્તારં યશ્ચૈનં મન્યતે હતમ્
ઉભૌ તૌ ન વિજાનીતો નાયં હન્તિ ન હન્યતે .. ૨-૧૯..

ન જાયતે મ્રિયતે વા કદાચિન્
નાયં ભૂત્વા ભવિતા વા ન ભૂયઃ .
અજો નિત્યઃ શાશ્વતોઽયં પુરાણો
ન હન્યતે હન્યમાને શરીરે .. ૨-૨૦..

વેદાવિનાશિનં નિત્યં ય એનમજમવ્યયમ્ .
કથં સ પુરુષઃ પાર્થ કં ઘાતયતિ હન્તિ કમ્ .. ૨-૨૧..

વાસાંસિ જીર્ણાનિ યથા વિહાય
નવાનિ ગૃહ્ણાતિ નરોઽપરાણિ .
તથા શરીરાણિ વિહાય જીર્ણાનિ
અન્યાનિ સંયાતિ નવાનિ દેહી .. ૨-૨૨..

નૈનં છિન્દન્તિ શસ્ત્રાણિ નૈનં દહતિ પાવકઃ .
ન ચૈનં ક્લેદયન્ત્યાપો ન શોષયતિ મારુતઃ .. ૨-૨૩..

અચ્છેદ્યોઽયમદાહ્યોઽયમક્લેદ્યોઽશોષ્ય એવ ચ .
નિત્યઃ સર્વગતઃ સ્થાણુરચલોઽયં સનાતનઃ .. ૨-૨૪..

અવ્યક્તોઽયમચિન્ત્યોઽયમવિકાર્યોઽયમુચ્યતે .
તસ્માદેવં વિદિત્વૈનં નાનુશોચિતુમર્હસિ .. ૨-૨૫..

અથ ચૈનં નિત્યજાતં નિત્યં વા મન્યસે મૃતમ્ .
તથાપિ ત્વં મહાબાહો નૈવં શોચિતુમર્હસિ .. ૨-૨૬..

જાતસ્ય હિ ધ્રુવો મૃત્યુર્ધ્રુવં જન્મ મૃતસ્ય ચ .
તસ્માદપરિહાર્યેઽર્થે ન ત્વં શોચિતુમર્હસિ .. ૨-૨૭..

અવ્યક્તાદીનિ ભૂતાનિ વ્યક્તમધ્યાનિ ભારત .
અવ્યક્તનિધનાન્યેવ તત્ર કા પરિદેવના .. ૨-૨૮..

આશ્ચર્યવત્પશ્યતિ કશ્ચિદેનમ્
આશ્ચર્યવદ્વદતિ તથૈવ ચાન્યઃ .
આશ્ચર્યવચ્ચૈનમન્યઃ શૃણોતિ
શ્રુત્વાઽપ્યેનં વેદ ન ચૈવ કશ્ચિત્ .. ૨-૨૯..

દેહી નિત્યમવધ્યોઽયં દેહે સર્વસ્ય ભારત .
તસ્માત્સર્વાણિ ભૂતાનિ ન ત્વં શોચિતુમર્હસિ .. ૨-૩૦..

સ્વધર્મમપિ ચાવેક્ષ્ય ન વિકમ્પિતુમર્હસિ .
ધર્મ્યાદ્ધિ યુદ્ધાચ્છ્રેયોઽન્યત્ક્ષત્રિયસ્ય ન વિદ્યતે .. ૨-૩૧..

યદૃચ્છયા ચોપપન્નં સ્વર્ગદ્વારમપાવૃતમ્ .
સુખિનઃ ક્ષત્રિયાઃ પાર્થ લભન્તે યુદ્ધમીદૃશમ્ .. ૨-૩૨..

અથ ચેત્ત્વમિમં ધર્મ્યં સંગ્રામં ન કરિષ્યસિ .
તતઃ સ્વધર્મં કીર્તિં ચ હિત્વા પાપમવાપ્સ્યસિ .. ૨-૩૩..

અકીર્તિં ચાપિ ભૂતાનિ કથયિષ્યન્તિ તેઽવ્યયામ્ .
સંભાવિતસ્ય ચાકીર્તિર્મરણાદતિરિચ્યતે .. ૨-૩૪..

ભયાદ્રણાદુપરતં મંસ્યન્તે ત્વાં મહારથાઃ .
યેષાં ચ ત્વં બહુમતો ભૂત્વા યાસ્યસિ લાઘવમ્ .. ૨-૩૫..

અવાચ્યવાદાંશ્ચ બહૂન્વદિષ્યન્તિ તવાહિતાઃ .
નિન્દન્તસ્તવ સામર્થ્યં તતો દુઃખતરં નુ કિમ્ .. ૨-૩૬..

હતો વા પ્રાપ્સ્યસિ સ્વર્ગં જિત્વા વા ભોક્ષ્યસે મહીમ્ .
તસ્માદુત્તિષ્ઠ કૌન્તેય યુદ્ધાય કૃતનિશ્ચયઃ .. ૨-૩૭..

સુખદુઃખે સમે કૃત્વા લાભાલાભૌ જયાજયૌ .
તતો યુદ્ધાય યુજ્યસ્વ નૈવં પાપમવાપ્સ્યસિ .. ૨-૩૮..

એષા તેઽભિહિતા સાઙ્ખ્યે બુદ્ધિર્યોગે ત્વિમાં શૃણુ .
બુદ્ધ્યા યુક્તો યયા પાર્થ કર્મબન્ધં પ્રહાસ્યસિ .. ૨-૩૯..

નેહાભિક્રમનાશોઽસ્તિ પ્રત્યવાયો ન વિદ્યતે .
સ્વલ્પમપ્યસ્ય ધર્મસ્ય ત્રાયતે મહતો ભયાત્ .. ૨-૪૦..

વ્યવસાયાત્મિકા બુદ્ધિરેકેહ કુરુનન્દન .
બહુશાખા હ્યનન્તાશ્ચ બુદ્ધયોઽવ્યવસાયિનામ્ .. ૨-૪૧..

યામિમાં પુષ્પિતાં વાચં પ્રવદન્ત્યવિપશ્ચિતઃ .
વેદવાદરતાઃ પાર્થ નાન્યદસ્તીતિ વાદિનઃ .. ૨-૪૨..

કામાત્માનઃ સ્વર્ગપરા જન્મકર્મફલપ્રદામ્ .
ક્રિયાવિશેષબહુલાં ભોગૈશ્વર્યગતિં પ્રતિ .. ૨-૪૩..

ભોગૈશ્વર્યપ્રસક્તાનાં તયાપહૃતચેતસામ્ .
વ્યવસાયાત્મિકા બુદ્ધિઃ સમાધૌ ન વિધીયતે .. ૨-૪૪..

ત્રૈગુણ્યવિષયા વેદા નિસ્ત્રૈગુણ્યો ભવાર્જુન .
નિર્દ્વન્દ્વો નિત્યસત્ત્વસ્થો નિર્યોગક્ષેમ આત્મવાન્ .. ૨-૪૫..

યાવાનર્થ ઉદપાને સર્વતઃ સંપ્લુતોદકે .
તાવાન્સર્વેષુ વેદેષુ બ્રાહ્મણસ્ય વિજાનતઃ .. ૨-૪૬..

કર્મણ્યેવાધિકારસ્તે મા ફલેષુ કદાચન .
મા કર્મફલહેતુર્ભૂર્મા તે સઙ્ગોઽસ્ત્વકર્મણિ .. ૨-૪૭..

યોગસ્થઃ કુરુ કર્માણિ સઙ્ગં ત્યક્ત્વા ધનંજય .
સિદ્ધ્યસિદ્ધ્યોઃ સમો ભૂત્વા સમત્વં યોગ ઉચ્યતે .. ૨-૪૮..

દૂરેણ હ્યવરં કર્મ બુદ્ધિયોગાદ્ધનંજય .
બુદ્ધૌ શરણમન્વિચ્છ કૃપણાઃ ફલહેતવઃ .. ૨-૪૯..

બુદ્ધિયુક્તો જહાતીહ ઉભે સુકૃતદુષ્કૃતે .
તસ્માદ્યોગાય યુજ્યસ્વ યોગઃ કર્મસુ કૌશલમ્ .. ૨-૫૦..

કર્મજં બુદ્ધિયુક્તા હિ ફલં ત્યક્ત્વા મનીષિણઃ .
જન્મબન્ધવિનિર્મુક્તાઃ પદં ગચ્છન્ત્યનામયમ્ .. ૨-૫૧..

યદા તે મોહકલિલં બુદ્ધિર્વ્યતિતરિષ્યતિ .
તદા ગન્તાસિ નિર્વેદં શ્રોતવ્યસ્ય શ્રુતસ્ય ચ .. ૨-૫૨..

શ્રુતિવિપ્રતિપન્ના તે યદા સ્થાસ્યતિ નિશ્ચલા .
સમાધાવચલા બુદ્ધિસ્તદા યોગમવાપ્સ્યસિ .. ૨-૫૩..

અર્જુન ઉવાચ .

સ્થિતપ્રજ્ઞસ્ય કા ભાષા સમાધિસ્થસ્ય કેશવ .
સ્થિતધીઃ કિં પ્રભાષેત કિમાસીત વ્રજેત કિમ્ .. ૨-૫૪..

શ્રીભગવાનુવાચ .

પ્રજહાતિ યદા કામાન્સર્વાન્પાર્થ મનોગતાન્ .

આત્મન્યેવાત્મના તુષ્ટઃ સ્થિતપ્રજ્ઞસ્તદોચ્યતે .. ૨-૫૫..

દુઃખેષ્વનુદ્વિગ્નમનાઃ સુખેષુ વિગતસ્પૃહઃ .
વીતરાગભયક્રોધઃ સ્થિતધીર્મુનિરુચ્યતે .. ૨-૫૬..

યઃ સર્વત્રાનભિસ્નેહસ્તત્તત્પ્રાપ્ય શુભાશુભમ્ .
નાભિનન્દતિ ન દ્વેષ્ટિ તસ્ય પ્રજ્ઞા પ્રતિષ્ઠિતા .. ૨-૫૭..

યદા સંહરતે ચાયં કૂર્મોઽઙ્ગાનીવ સર્વશઃ .
ઇન્દ્રિયાણીન્દ્રિયાર્થેઽભ્યસ્તસ્ય પ્રજ્ઞા પ્રતિષ્ઠિતા .. ૨-૫૮..

વિષયા વિનિવર્તન્તે નિરાહારસ્ય દેહિનઃ .
રસવર્જં રસોઽપ્યસ્ય પરં દૃષ્ટ્વા નિવર્તતે .. ૨-૫૯..

યતતો હ્યપિ કૌન્તેય પુરુષસ્ય વિપશ્ચિતઃ .
ઇન્દ્રિયાણિ પ્રમાથીનિ હરન્તિ પ્રસભં મનઃ .. ૨-૬૦..

તાનિ સર્વાણિ સંયમ્ય યુક્ત આસીત મત્પરઃ .
વશે હિ યસ્યેન્દ્રિયાણિ તસ્ય પ્રજ્ઞા પ્રતિષ્ઠિતા .. ૨-૬૧..

ધ્યાયતો વિષયાન્પુંસઃ સઙ્ગસ્તેષૂપજાયતે .
સઙ્ગાત્સંજાયતે કામઃ કામાત્ક્રોધોઽભિજાયતે .. ૨-૬૨..

ક્રોધાદ્ભવતિ સંમોહઃ સંમોહાત્સ્મૃતિવિભ્રમઃ .
સ્મૃતિભ્રંશાદ્ બુદ્ધિનાશો બુદ્ધિનાશાત્પ્રણશ્યતિ .. ૨-૬૩..

રાગદ્વેષવિમુક્તૈસ્તુ વિષયાનિન્દ્રિયૈશ્ચરન્ .
આત્મવશ્યૈર્વિધેયાત્મા પ્રસાદમધિગચ્છતિ .. ૨-૬૪..

પ્રસાદે સર્વદુઃખાનાં હાનિરસ્યોપજાયતે .
પ્રસન્નચેતસો હ્યાશુ બુદ્ધિઃ પર્યવતિષ્ઠતે .. ૨-૬૫..

નાસ્તિ બુદ્ધિરયુક્તસ્ય ન ચાયુક્તસ્ય ભાવના .
ન ચાભાવયતઃ શાન્તિરશાન્તસ્ય કુતઃ સુખમ્ .. ૨-૬૬-

ઇન્દ્રિયાણાં હિ ચરતાં યન્મનોઽનુવિધીયતે .
તદસ્ય હરતિ પ્રજ્ઞાં વાયુર્નાવમિવામ્ભસિ .. ૨-૬૭..

તસ્માદ્યસ્ય મહાબાહો નિગૃહીતાનિ સર્વશઃ .
ઇન્દ્રિયાણીન્દ્રિયાર્થેભ્યસ્તસ્ય પ્રજ્ઞા પ્રતિષ્ઠિતા .. ૨-૬૮..

યા નિશા સર્વભૂતાનાં તસ્યાં જાગર્તિ સંયમી .
યસ્યાં જાગ્રતિ ભૂતાનિ સા નિશા પશ્યતો મુનેઃ .. ૨-૬૯..

આપૂર્યમાણમચલપ્રતિષ્ઠં
સમુદ્રમાપઃ પ્રવિશન્તિ યદ્વત્ .
તદ્વત્કામા યં પ્રવિશન્તિ સર્વે
સ શાન્તિમાપ્નોતિ ન કામકામી .. ૨-૭૦..

વિહાય કામાન્યઃ સર્વાન્પુમાંશ્ચરતિ નિઃસ્પૃહઃ .
નિર્મમો નિરહઙ્કારઃ સ શાન્તિમધિગચ્છતિ .. ૨-૭૧..

એષા બ્રાહ્મી સ્થિતિઃ પાર્થ નૈનાં પ્રાપ્ય વિમુહ્યતિ .
સ્થિત્વાસ્યામન્તકાલેઽપિ બ્રહ્મનિર્વાણમૃચ્છતિ .. ૨-૭૨..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
સાઙ્ખ્યયોગો નામ દ્વિતીયોઽધ્યાયઃ .. ૨..

અથ તૃતીયોઽધ્યાયઃ . કર્મયોગઃ

અર્જુન ઉવાચ .

જ્યાયસી ચેત્કર્મણસ્તે મતા બુદ્ધિર્જનાર્દન .
તત્કિં કર્મણિ ઘોરે માં નિયોજયસિ કેશવ .. ૩-૧..

વ્યામિશ્રેણેવ વાક્યેન બુદ્ધિં મોહયસીવ મે .
તદેકં વદ નિશ્ચિત્ય યેન શ્રેયોઽહમાપ્નુયામ્ .. ૩-૨..

શ્રીભગવાનુવાચ .

લોકેઽસ્મિન્ દ્વિવિધા નિષ્ઠા પુરા પ્રોક્તા મયાનઘ .
જ્ઞાનયોગેન સાઙ્ખ્યાનાં કર્મયોગેન યોગિનામ્ .. ૩-૩..

ન કર્મણામનારમ્ભાન્નૈષ્કર્મ્યં પુરુષોઽશ્નુતે .
ન ચ સંન્યસનાદેવ સિદ્ધિં સમધિગચ્છતિ .. ૩-૪..

ન હિ કશ્ચિત્ક્ષણમપિ જાતુ તિષ્ઠત્યકર્મકૃત્ .
કાર્યતે હ્યવશઃ કર્મ સર્વઃ પ્રકૃતિજૈર્ગુણૈઃ .. ૩-૫..

કર્મેન્દ્રિયાણિ સંયમ્ય ય આસ્તે મનસા સ્મરન્ .
ઇન્દ્રિયાર્થાન્વિમૂઢાત્મા મિથ્યાચારઃ સ ઉચ્યતે .. ૩-૬..

યસ્ત્વિન્દ્રિયાણિ મનસા નિયમ્યારભતેઽર્જુન .
કર્મેન્દ્રિયૈઃ કર્મયોગમસક્તઃ સ વિશિષ્યતે .. ૩-૭..

નિયતં કુરુ કર્મ ત્વં કર્મ જ્યાયો હ્યકર્મણઃ .
શરીરયાત્રાપિ ચ તે ન પ્રસિદ્ધ્યેદકર્મણઃ .. ૩-૮..

યજ્ઞાર્થાત્કર્મણોઽન્યત્ર લોકોઽયં કર્મબન્ધનઃ .
તદર્થં કર્મ કૌન્તેય મુક્તસઙ્ગઃ સમાચર .. ૩-૯..

સહયજ્ઞાઃ પ્રજાઃ સૃષ્ટ્વા પુરોવાચ પ્રજાપતિઃ .
અનેન પ્રસવિષ્યધ્વમેષ વોઽસ્ત્વિષ્ટકામધુક્ .. ૩-૧૦..

દેવાન્ભાવયતાનેન તે દેવા ભાવયન્તુ વઃ .
પરસ્પરં ભાવયન્તઃ શ્રેયઃ પરમવાપ્સ્યથ .. ૩-૧૧..

ઇષ્ટાન્ભોગાન્હિ વો દેવા દાસ્યન્તે યજ્ઞભાવિતાઃ .
તૈર્દત્તાનપ્રદાયૈભ્યો યો ભુઙ્ક્તે સ્તેન એવ સઃ .. ૩-૧૨..

યજ્ઞશિષ્ટાશિનઃ સન્તો મુચ્યન્તે સર્વકિલ્બિષૈઃ .
ભુંજતે તે ત્વઘં પાપા યે પચન્ત્યાત્મકારણાત્ .. ૩-૧૩..

અન્નાદ્ભવન્તિ ભૂતાનિ પર્જન્યાદન્નસંભવઃ .
યજ્ઞાદ્ભવતિ પર્જન્યો યજ્ઞઃ કર્મસમુદ્ભવઃ .. ૩-૧૪..

કર્મ બ્રહ્મોદ્ભવં વિદ્ધિ બ્રહ્માક્ષરસમુદ્ભવમ્ .
તસ્માત્સર્વગતં બ્રહ્મ નિત્યં યજ્ઞે પ્રતિષ્ઠિતમ્ .. ૩-૧૫..

એવં પ્રવર્તિતં ચક્રં નાનુવર્તયતીહ યઃ .
અઘાયુરિન્દ્રિયારામો મોઘં પાર્થ સ જીવતિ .. ૩-૧૬..

યસ્ત્વાત્મરતિરેવ સ્યાદાત્મતૃપ્તશ્ચ માનવઃ .
આત્મન્યેવ ચ સંતુષ્ટસ્તસ્ય કાર્યં ન વિદ્યતે .. ૩-૧૭..

નૈવ તસ્ય કૃતેનાર્થો નાકૃતેનેહ કશ્ચન .
ન ચાસ્ય સર્વભૂતેષુ કશ્ચિદર્થવ્યપાશ્રયઃ .. ૩-૧૮..

તસ્માદસક્તઃ સતતં કાર્યં કર્મ સમાચર .
અસક્તો હ્યાચરન્કર્મ પરમાપ્નોતિ પૂરુષઃ .. ૩-૧૯..

કર્મણૈવ હિ સંસિદ્ધિમાસ્થિતા જનકાદયઃ .
લોકસંગ્રહમેવાપિ સંપશ્યન્કર્તુમર્હસિ .. ૩-૨૦..

યદ્યદાચરતિ શ્રેષ્ઠસ્તત્તદેવેતરો જનઃ .
સ યત્પ્રમાણં કુરુતે લોકસ્તદનુવર્તતે .. ૩-૨૧..

ન મે પાર્થાસ્તિ કર્તવ્યં ત્રિષુ લોકેષુ કિંચન .
નાનવાપ્તમવાપ્તવ્યં વર્ત એવ ચ કર્મણિ .. ૩-૨૨..

યદિ હ્યહં ન વર્તેયં જાતુ કર્મણ્યતન્દ્રિતઃ .
મમ વર્ત્માનુવર્તન્તે મનુષ્યાઃ પાર્થ સર્વશઃ .. ૩-૨૩..

ઉત્સીદેયુરિમે લોકા ન કુર્યાં કર્મ ચેદહમ્ .
સઙ્કરસ્ય ચ કર્તા સ્યામુપહન્યામિમાઃ પ્રજાઃ .. ૩-૨૪..

સક્તાઃ કર્મણ્યવિદ્વાંસો યથા કુર્વન્તિ ભારત .
કુર્યાદ્વિદ્વાંસ્તથાઽસક્તશ્ચિકીર્ષુર્લોકસંગ્રહમ્ .. ૩-૨૫..

ન બુદ્ધિભેદં જનયેદજ્ઞાનાં કર્મસઙ્ગિનામ્ .
જોષયેત્સર્વકર્માણિ વિદ્વાન્યુક્તઃ સમાચરન્ .. ૩-૨૬..

પ્રકૃતેઃ ક્રિયમાણાનિ ગુણૈઃ કર્માણિ સર્વશઃ .
અહઙ્કારવિમૂઢાત્મા કર્તાહમિતિ મન્યતે .. ૩-૨૭..

તત્ત્વવિત્તુ મહાબાહો ગુણકર્મવિભાગયોઃ .
ગુણા ગુણેષુ વર્તન્ત ઇતિ મત્વા ન સજ્જતે .. ૩-૨૮..

પ્રકૃતેર્ગુણસંમૂઢાઃ સજ્જન્તે ગુણકર્મસુ .
તાનકૃત્સ્નવિદો મન્દાન્કૃત્સ્નવિન્ન વિચાલયેત્ .. ૩-૨૯..

મયિ સર્વાણિ કર્માણિ સંન્યસ્યાધ્યાત્મચેતસા .
નિરાશીર્નિર્મમો ભૂત્વા યુધ્યસ્વ વિગતજ્વરઃ .. ૩-૩૦..

યે મે મતમિદં નિત્યમનુતિષ્ઠન્તિ માનવાઃ .
શ્રદ્ધાવન્તોઽનસૂયન્તો મુચ્યન્તે તેઽપિ કર્મભિઃ .. ૩-૩૧..

યે ત્વેતદભ્યસૂયન્તો નાનુતિષ્ઠન્તિ મે મતમ્ .
સર્વજ્ઞાનવિમૂઢાંસ્તાન્વિદ્ધિ નષ્ટાનચેતસઃ .. ૩-૩૨..

સદૃશં ચેષ્ટતે સ્વસ્યાઃ પ્રકૃતેર્જ્ઞાનવાનપિ .
પ્રકૃતિં યાન્તિ ભૂતાનિ નિગ્રહઃ કિં કરિષ્યતિ .. ૩-૩૩..

ઇન્દ્રિયસ્યેન્દ્રિયસ્યાર્થે રાગદ્વેષૌ વ્યવસ્થિતૌ .
તયોર્ન વશમાગચ્છેત્તૌ હ્યસ્ય પરિપન્થિનૌ .. ૩-૩૪..

શ્રેયાન્સ્વધર્મો વિગુણઃ પરધર્માત્સ્વનુષ્ઠિતાત્ .
સ્વધર્મે નિધનં શ્રેયઃ પરધર્મો ભયાવહઃ .. ૩-૩૫..

અર્જુન ઉવાચ .

અથ કેન પ્રયુક્તોઽયં પાપં ચરતિ પૂરુષઃ .
અનિચ્છન્નપિ વાર્ષ્ણેય બલાદિવ નિયોજિતઃ .. ૩-૩૬..

શ્રીભગવાનુવાચ .

કામ એષ ક્રોધ એષ રજોગુણસમુદ્ભવઃ .
મહાશનો મહાપાપ્મા વિદ્ધ્યેનમિહ વૈરિણમ્ .. ૩-૩૭..

ધૂમેનાવ્રિયતે વહ્નિર્યથાદર્શો મલેન ચ .
યથોલ્બેનાવૃતો ગર્ભસ્તથા તેનેદમાવૃતમ્ .. ૩-૩૮..

આવૃતં જ્ઞાનમેતેન જ્ઞાનિનો નિત્યવૈરિણા .

કામરૂપેણ કૌન્તેય દુષ્પૂરેણાનલેન ચ .. ૩-૩૯..

ઇન્દ્રિયાણિ મનો બુદ્ધિરસ્યાધિષ્ઠાનમુચ્યતે .
એતૈર્વિમોહયત્યેષ જ્ઞાનમાવૃત્ય દેહિનમ્ .. ૩-૪૦..

તસ્માત્ત્વમિન્દ્રિયાણ્યાદૌ નિયમ્ય ભરતર્ષભ .
પાપ્માનં પ્રજહિ હ્યેનં જ્ઞાનવિજ્ઞાનનાશનમ્ .. ૩-૪૧..

ઇન્દ્રિયાણિ પરાણ્યાહુરિન્દ્રિયેભ્યઃ પરં મનઃ .
મનસસ્તુ પરા બુદ્ધિર્યો બુદ્ધેઃ પરતસ્તુ સઃ .. ૩-૪૨..

એવં બુદ્ધેઃ પરં બુદ્ધ્વા સંસ્તભ્યાત્માનમાત્મના .
જહિ શત્રું મહાબાહો કામરૂપં દુરાસદમ્ .. ૩-૪૩..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
કર્મયોગો નામ તૃતીયોઽધ્યાયઃ .. ૩..

અથ ચતુર્થોઽધ્યાયઃ . જ્ઞાનકર્મસંન્યાસયોગઃ

શ્રીભગવાનુવાચ .

ઇમં વિવસ્વતે યોગં પ્રોક્તવાનહમવ્યયમ્ .
વિવસ્વાન્મનવે પ્રાહ મનુરિક્ષ્વાકવેઽબ્રવીત્ .. ૪-૧..

એવં પરમ્પરાપ્રાપ્તમિમં રાજર્ષયો વિદુઃ .
સ કાલેનેહ મહતા યોગો નષ્ટઃ પરંતપ .. ૪-૨..

સ એવાયં મયા તેઽદ્ય યોગઃ પ્રોક્તઃ પુરાતનઃ .
ભક્તોઽસિ મે સખા ચેતિ રહસ્યં હ્યેતદુત્તમમ્ .. ૪-૩..

અર્જુન ઉવાચ .

અપરં ભવતો જન્મ પરં જન્મ વિવસ્વતઃ .
કથમેતદ્વિજાનીયાં ત્વમાદૌ પ્રોક્તવાનિતિ .. ૪-૪..

શ્રીભગવાનુવાચ .

બહૂનિ મે વ્યતીતાનિ જન્માનિ તવ ચાર્જુન .
તાન્યહં વેદ સર્વાણિ ન ત્વં વેત્થ પરંતપ .. ૪-૫..

અજોઽપિ સન્નવ્યયાત્મા ભૂતાનામીશ્વરોઽપિ સન્ .
પ્રકૃતિં સ્વામધિષ્ઠાય સંભવામ્યાત્મમાયયા .. ૪-૬..

યદા યદા હિ ધર્મસ્ય ગ્લાનિર્ભવતિ ભારત .
અભ્યુત્થાનમધર્મસ્ય તદાત્માનં સૃજામ્યહમ્ .. ૪-૭..

પરિત્રાણાય સાધૂનાં વિનાશાય ચ દુષ્કૃતામ્ .
ધર્મસંસ્થાપનાર્થાય સંભવામિ યુગે યુગે .. ૪-૮..

જન્મ કર્મ ચ મે દિવ્યમેવં યો વેત્તિ તત્ત્વતઃ .
ત્યક્ત્વા દેહં પુનર્જન્મ નૈતિ મામેતિ સોઽર્જુન .. ૪-૯..

વીતરાગભયક્રોધા મન્મયા મામુપાશ્રિતાઃ .
બહવો જ્ઞાનતપસા પૂતા મદ્ભાવમાગતાઃ .. ૪-૧૦..

યે યથા માં પ્રપદ્યન્તે તાંસ્તથૈવ ભજામ્યહમ્ .
મમ વર્ત્માનુવર્તન્તે મનુષ્યાઃ પાર્થ સર્વશઃ .. ૪-૧૧..

કાઙ્ક્ષન્તઃ કર્મણાં સિદ્ધિં યજન્ત ઇહ દેવતાઃ .
ક્ષિપ્રં હિ માનુષે લોકે સિદ્ધિર્ભવતિ કર્મજા .. ૪-૧૨..

ચાતુર્વર્ણ્યં મયા સૃષ્ટં ગુણકર્મવિભાગશઃ .
તસ્ય કર્તારમપિ માં વિદ્ધ્યકર્તારમવ્યયમ્ .. ૪-૧૩..

ન માં કર્માણિ લિમ્પન્તિ ન મે કર્મફલે સ્પૃહા .
ઇતિ માં યોઽભિજાનાતિ કર્મભિર્ન સ બધ્યતે .. ૪-૧૪..

એવં જ્ઞાત્વા કૃતં કર્મ પૂર્વૈરપિ મુમુક્ષુભિઃ .
કુરુ કર્મૈવ તસ્માત્ત્વં પૂર્વૈઃ પૂર્વતરં કૃતમ્ .. ૪-૧૫..

કિં કર્મ કિમકર્મેતિ કવયોઽપ્યત્ર મોહિતાઃ .
તત્તે કર્મ પ્રવક્ષ્યામિ યજ્જ્ઞાત્વા મોક્ષ્યસેઽશુભાત્ .. ૪-૧૬..

કર્મણો હ્યપિ બોદ્ધવ્યં બોદ્ધવ્યં ચ વિકર્મણઃ .
અકર્મણશ્ચ બોદ્ધવ્યં ગહના કર્મણો ગતિઃ .. ૪-૧૭..

કર્મણ્યકર્મ યઃ પશ્યેદકર્મણિ ચ કર્મ યઃ .
સ બુદ્ધિમાન્મનુષ્યેષુ સ યુક્તઃ કૃત્સ્નકર્મકૃત્ .. ૪-૧૮..

યસ્ય સર્વે સમારમ્ભાઃ કામસઙ્કલ્પવર્જિતાઃ .
જ્ઞાનાગ્નિદગ્ધકર્માણં તમાહુઃ પણ્ડિતં બુધાઃ .. ૪-૧૯..

ત્યક્ત્વા કર્મફલાસઙ્ગં નિત્યતૃપ્તો નિરાશ્રયઃ .
કર્મણ્યભિપ્રવૃત્તોઽપિ નૈવ કિંચિત્કરોતિ સઃ .. ૪-૨૦..

નિરાશીર્યતચિત્તાત્મા ત્યક્તસર્વપરિગ્રહઃ .
શારીરં કેવલં કર્મ કુર્વન્નાપ્નોતિ કિલ્બિષમ્ .. ૪-૨૧..

યદૃચ્છાલાભસંતુષ્ટો દ્વન્દ્વાતીતો વિમત્સરઃ .
સમઃ સિદ્ધાવસિદ્ધૌ ચ કૃત્વાપિ ન નિબધ્યતે .. ૪-૨૨..

ગતસઙ્ગસ્ય મુક્તસ્ય જ્ઞાનાવસ્થિતચેતસઃ .
યજ્ઞાયાચરતઃ કર્મ સમગ્રં પ્રવિલીયતે .. ૪-૨૩..

બ્રહ્માર્પણં બ્રહ્મ હવિઃ બ્રહ્માગ્નૌ બ્રહ્મણા હુતમ્ .
બ્રહ્મૈવ તેન ગન્તવ્યં બ્રહ્મ કર્મ સમાધિના .. ૪-૨૪..

દૈવમેવાપરે યજ્ઞં યોગિનઃ પર્યુપાસતે .
બ્રહ્માગ્નાવપરે યજ્ઞં યજ્ઞેનૈવોપજુહ્વતિ .. ૪-૨૫..

શ્રોત્રાદીનીન્દ્રિયાણ્યન્યે સંયમાગ્નિષુ જુહ્વતિ .
શબ્દાદીન્વિષયાનન્ય ઇન્દ્રિયાગ્નિષુ જુહ્વતિ .. ૪-૨૬..

સર્વાણીન્દ્રિયકર્માણિ પ્રાણકર્માણિ ચાપરે .
આત્મસંયમયોગાગ્નૌ જુહ્વતિ જ્ઞાનદીપિતે .. ૪-૨૭..

દ્રવ્યયજ્ઞાસ્તપોયજ્ઞા યોગયજ્ઞાસ્તથાપરે .
સ્વાધ્યાયજ્ઞાનયજ્ઞાશ્ચ યતયઃ સંશિતવ્રતાઃ .. ૪-૨૮..

અપાને જુહ્વતિ પ્રાણં પ્રાણેઽપાનં તથાપરે .
પ્રાણાપાનગતી રુદ્ધ્વા પ્રાણાયામપરાયણાઃ .. ૪-૨૯..

અપરે નિયતાહારાઃ પ્રાણાન્પ્રાણેષુ જુહ્વતિ .
સર્વેઽપ્યેતે યજ્ઞવિદો યજ્ઞક્ષપિતકલ્મષાઃ .. ૪-૩૦..

યજ્ઞશિષ્ટામૃતભુજો યાન્તિ બ્રહ્મ સનાતનમ્ .
નાયં લોકોઽસ્ત્યયજ્ઞસ્ય કુતોઽન્યઃ કુરુસત્તમ .. ૪-૩૧..

એવં બહુવિધા યજ્ઞા વિતતા બ્રહ્મણો મુખે .
કર્મજાન્વિદ્ધિ તાન્સર્વાનેવં જ્ઞાત્વા વિમોક્ષ્યસે .. ૪-૩૨..

શ્રેયાન્દ્રવ્યમયાદ્યજ્ઞાજ્જ્ઞાનયજ્ઞઃ પરંતપ .
સર્વં કર્માખિલં પાર્થ જ્ઞાને પરિસમાપ્યતે .. ૪-૩૩..

તદ્વિદ્ધિ પ્રણિપાતેન પરિપ્રશ્નેન સેવયા .
ઉપદેક્ષ્યન્તિ તે જ્ઞાનં જ્ઞાનિનસ્તત્ત્વદર્શિનઃ .. ૪-૩૪..

યજ્જ્ઞાત્વા ન પુનર્મોહમેવં યાસ્યસિ પાણ્ડવ .
યેન ભૂતાન્યશેષાણિ દ્રક્ષ્યસ્યાત્મન્યથો મયિ .. ૪-૩૫..

અપિ ચેદસિ પાપેભ્યઃ સર્વેભ્યઃ પાપકૃત્તમઃ .
સર્વં જ્ઞાનપ્લવેનૈવ વૃજિનં સંતરિષ્યસિ .. ૪-૩૬..

યથૈધાંસિ સમિદ્ધોઽગ્નિર્ભસ્મસાત્કુરુતેઽર્જુન .
જ્ઞાનાગ્નિઃ સર્વકર્માણિ ભસ્મસાત્કુરુતે તથા .. ૪-૩૭..

ન હિ જ્ઞાનેન સદૃશં પવિત્રમિહ વિદ્યતે .
તત્સ્વયં યોગસંસિદ્ધઃ કાલેનાત્મનિ વિન્દતિ .. ૪-૩૮..

શ્રદ્ધાવાઁલ્લભતે જ્ઞાનં તત્પરઃ સંયતેન્દ્રિયઃ .
જ્ઞાનં લબ્ધ્વા પરાં શાન્તિમચિરેણાધિગચ્છતિ .. ૪-૩૯..

અજ્ઞશ્ચાશ્રદ્દધાનશ્ચ સંશયાત્મા વિનશ્યતિ .
નાયં લોકોઽસ્તિ ન પરો ન સુખં સંશયાત્મનઃ .. ૪-૪૦..

યોગસંન્યસ્તકર્માણં જ્ઞાનસંછિન્નસંશયમ્ .
આત્મવન્તં ન કર્માણિ નિબધ્નન્તિ ધનંજય .. ૪-૪૧..

તસ્માદજ્ઞાનસંભૂતં હૃત્સ્થં જ્ઞાનાસિનાત્મનઃ .
છિત્ત્વૈનં સંશયં યોગમાતિષ્ઠોત્તિષ્ઠ ભારત .. ૪-૪૨..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
જ્ઞાનકર્મસંન્યાસયોગો નામ ચતુર્થોઽધ્યાયઃ .. ૪..

અથ પંચમોઽધ્યાયઃ . સંન્યાસયોગઃ

અર્જુન ઉવાચ .

સંન્યાસં કર્મણાં કૃષ્ણ પુનર્યોગં ચ શંસસિ .
યચ્છ્રેય એતયોરેકં તન્મે બ્રૂહિ સુનિશ્ચિતમ્ .. ૫-૧..

શ્રીભગવાનુવાચ .

સંન્યાસઃ કર્મયોગશ્ચ નિઃશ્રેયસકરાવુભૌ .
તયોસ્તુ કર્મસંન્યાસાત્કર્મયોગો વિશિષ્યતે .. ૫-૨..

જ્ઞેયઃ સ નિત્યસંન્યાસી યો ન દ્વેષ્ટિ ન કાઙ્ક્ષતિ .
નિર્દ્વન્દ્વો હિ મહાબાહો સુખં બન્ધાત્પ્રમુચ્યતે .. ૫-૩..

સાઙ્ખ્યયોગૌ પૃથગ્બાલાઃ પ્રવદન્તિ ન પણ્ડિતાઃ .
એકમપ્યાસ્થિતઃ સમ્યગુભયોર્વિન્દતે ફલમ્ .. ૫-૪..

યત્સાઙ્ખ્યૈઃ પ્રાપ્યતે સ્થાનં તદ્યોગૈરપિ ગમ્યતે .
એકં સાઙ્ખ્યં ચ યોગં ચ યઃ પશ્યતિ સ પશ્યતિ .. ૫-૫..

સંન્યાસસ્તુ મહાબાહો દુઃખમાપ્તુમયોગતઃ .
યોગયુક્તો મુનિર્બ્રહ્મ નચિરેણાધિગચ્છતિ .. ૫-૬..

યોગયુક્તો વિશુદ્ધાત્મા વિજિતાત્મા જિતેન્દ્રિયઃ .
સર્વભૂતાત્મભૂતાત્મા કુર્વન્નપિ ન લિપ્યતે .. ૫-૭..

નૈવ કિંચિત્કરોમીતિ યુક્તો મન્યેત તત્ત્વવિત્ .

પશ્યંશૃણ્વન્સ્પૃશઞ્જિઘ્રન્નશ્નંગચ્છન્સ્વપન્શ્વસન્ .. ૫-૮..

પ્રલપન્વિસૃજન્ગૃહ્ણન્નુન્મિષન્નિમિષન્નપિ .
ઇન્દ્રિયાણીન્દ્રિયાર્થેષુ વર્તન્ત ઇતિ ધારયન્ .. ૫-૯..

બ્રહ્મણ્યાધાય કર્માણિ સઙ્ગં ત્યક્ત્વા કરોતિ યઃ .
લિપ્યતે ન સ પાપેન પદ્મપત્રમિવામ્ભસા .. ૫-૧૦..

કાયેન મનસા બુદ્ધ્યા કેવલૈરિન્દ્રિયૈરપિ .
યોગિનઃ કર્મ કુર્વન્તિ સઙ્ગં ત્યક્ત્વાત્મશુદ્ધયે .. ૫-૧૧..

યુક્તઃકર્મફલં ત્યક્ત્વા શાન્તિમાપ્નોતિ નૈષ્ઠિકીમ્ .
અયુક્તઃ કામકારેણ ફલે સક્તો નિબધ્યતે .. ૫-૧૨..

સર્વકર્માણિ મનસા સંન્યસ્યાસ્તે સુખં વશી .
નવદ્વારે પુરે દેહી નૈવ કુર્વન્ન કારયન્ .. ૫-૧૩..

ન કર્તૃત્વં ન કર્માણિ લોકસ્ય સૃજતિ પ્રભુઃ .
ન કર્મફલસંયોગં સ્વભાવસ્તુ પ્રવર્તતે .. ૫-૧૪..

નાદત્તે કસ્યચિત્પાપં ન ચૈવ સુકૃતં વિભુઃ .
અજ્ઞાનેનાવૃતં જ્ઞાનં તેન મુહ્યન્તિ જન્તવઃ .. ૫-૧૫..

જ્ઞાનેન તુ તદજ્ઞાનં યેષાં નાશિતમાત્મનઃ .
તેષામાદિત્યવજ્જ્ઞાનં પ્રકાશયતિ તત્પરમ્ .. ૫-૧૬..

તદ્બુદ્ધયસ્તદાત્માનસ્તન્નિષ્ઠાસ્તત્પરાયણાઃ .
ગચ્છન્ત્યપુનરાવૃત્તિં જ્ઞાનનિર્ધૂતકલ્મષાઃ .. ૫-૧૭..

વિદ્યાવિનયસંપન્ને બ્રાહ્મણે ગવિ હસ્તિનિ .
શુનિ ચૈવ શ્વપાકે ચ પણ્ડિતાઃ સમદર્શિનઃ .. ૫-૧૮..

ઇહૈવ તૈર્જિતઃ સર્ગો યેષાં સામ્યે સ્થિતં મનઃ .
નિર્દોષં હિ સમં બ્રહ્મ તસ્માદ્ બ્રહ્મણિ તે સ્થિતાઃ .. ૫-૧૯..

ન પ્રહૃષ્યેત્પ્રિયં પ્રાપ્ય નોદ્વિજેત્પ્રાપ્ય ચાપ્રિયમ્ .
સ્થિરબુદ્ધિરસંમૂઢો બ્રહ્મવિદ્ બ્રહ્મણિ સ્થિતઃ .. ૫-૨૦..

બાહ્યસ્પર્શેષ્વસક્તાત્મા વિન્દત્યાત્મનિ યત્સુખમ્ .
સ બ્રહ્મયોગયુક્તાત્મા સુખમક્ષયમશ્નુતે .. ૫-૨૧..

યે હિ સંસ્પર્શજા ભોગા દુઃખયોનય એવ તે .
આદ્યન્તવન્તઃ કૌન્તેય ન તેષુ રમતે બુધઃ .. ૫-૨૨..

શક્નોતીહૈવ યઃ સોઢું પ્રાક્શરીરવિમોક્ષણાત્ .
કામક્રોધોદ્ભવં વેગં સ યુક્તઃ સ સુખી નરઃ .. ૫-૨૩..

યોઽન્તઃસુખોઽન્તરારામસ્તથાન્તર્જ્યોતિરેવ યઃ .
સ યોગી બ્રહ્મનિર્વાણં બ્રહ્મભૂતોઽધિગચ્છતિ .. ૫-૨૪..

લભન્તે બ્રહ્મનિર્વાણમૃષયઃ ક્ષીણકલ્મષાઃ .
છિન્નદ્વૈધા યતાત્માનઃ સર્વભૂતહિતે રતાઃ .. ૫-૨૫..

કામક્રોધવિયુક્તાનાં યતીનાં યતચેતસામ્ .
અભિતો બ્રહ્મનિર્વાણં વર્તતે વિદિતાત્મનામ્ .. ૫-૨૬..

સ્પર્શાન્કૃત્વા બહિર્બાહ્યાંશ્ચક્ષુશ્ચૈવાન્તરે ભ્રુવોઃ .
પ્રાણાપાનૌ સમૌ કૃત્વા નાસાભ્યન્તરચારિણૌ .. ૫-૨૭..

યતેન્દ્રિયમનોબુદ્ધિર્મુનિર્મોક્ષપરાયણઃ .
વિગતેચ્છાભયક્રોધો યઃ સદા મુક્ત એવ સઃ .. ૫-૨૮..

ભોક્તારં યજ્ઞતપસાં સર્વલોકમહેશ્વરમ્ .
સુહૃદં સર્વભૂતાનાં જ્ઞાત્વા માં શાન્તિમૃચ્છતિ .. ૫-૨૯..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
સંન્યાસયોગો નામ પંચમોઽધ્યાયઃ .. ૫..

અથ ષષ્ઠોઽધ્યાયઃ . આત્મસંયમયોગઃ

શ્રીભગવાનુવાચ .

અનાશ્રિતઃ કર્મફલં કાર્યં કર્મ કરોતિ યઃ .
સ સંન્યાસી ચ યોગી ચ ન નિરગ્નિર્ન ચાક્રિયઃ .. ૬-૧..

યં સંન્યાસમિતિ પ્રાહુર્યોગં તં વિદ્ધિ પાણ્ડવ .
ન હ્યસંન્યસ્તસઙ્કલ્પો યોગી ભવતિ કશ્ચન .. ૬-૨..

આરુરુક્ષોર્મુનેર્યોગં કર્મ કારણમુચ્યતે .
યોગારૂઢસ્ય તસ્યૈવ શમઃ કારણમુચ્યતે .. ૬-૩..

યદા હિ નેન્દ્રિયાર્થેષુ ન કર્મસ્વનુષજ્જતે .
સર્વસઙ્કલ્પસંન્યાસી યોગારૂઢસ્તદોચ્યતે .. ૬-૪..

ઉદ્ધરેદાત્મનાત્માનં નાત્માનમવસાદયેત્ .
આત્મૈવ હ્યાત્મનો બન્ધુરાત્મૈવ રિપુરાત્મનઃ .. ૬-૫..

બન્ધુરાત્માત્મનસ્તસ્ય યેનાત્મૈવાત્મના જિતઃ .
અનાત્મનસ્તુ શત્રુત્વે વર્તેતાત્મૈવ શત્રુવત્ .. ૬-૬..

જિતાત્મનઃ પ્રશાન્તસ્ય પરમાત્મા સમાહિતઃ .

શીતોષ્ણસુખદુઃખેષુ તથા માનાપમાનયોઃ .. ૬-૭..

જ્ઞાનવિજ્ઞાનતૃપ્તાત્મા કૂટસ્થો વિજિતેન્દ્રિયઃ .
યુક્ત ઇત્યુચ્યતે યોગી સમલોષ્ટાશ્મકાંચનઃ .. ૬-૮..

સુહૃન્મિત્રાર્યુદાસીનમધ્યસ્થદ્વેષ્યબન્ધુષુ .
સાધુષ્વપિ ચ પાપેષુ સમબુદ્ધિર્વિશિષ્યતે .. ૬-૯..

યોગી યુંજીત સતતમાત્માનં રહસિ સ્થિતઃ .
એકાકી યતચિત્તાત્મા નિરાશીરપરિગ્રહઃ .. ૬-૧૦..

શુચૌ દેશે પ્રતિષ્ઠાપ્ય સ્થિરમાસનમાત્મનઃ .
નાત્યુચ્છ્રિતં નાતિનીચં ચૈલાજિનકુશોત્તરમ્ .. ૬-૧૧..

તત્રૈકાગ્રં મનઃ કૃત્વા યતચિત્તેન્દ્રિયક્રિયાઃ .
ઉપવિશ્યાસને યુંજ્યાદ્યોગમાત્મવિશુદ્ધયે .. ૬-૧૨..

સમં કાયશિરોગ્રીવં ધારયન્નચલં સ્થિરઃ .
સંપ્રેક્ષ્ય નાસિકાગ્રં સ્વં દિશશ્ચાનવલોકયન્ .. ૬-૧૩..

પ્રશાન્તાત્મા વિગતભીર્બ્રહ્મચારિવ્રતે સ્થિતઃ .
મનઃ સંયમ્ય મચ્ચિત્તો યુક્ત આસીત મત્પરઃ .. ૬-૧૪..

યુંજન્નેવં સદાત્માનં યોગી નિયતમાનસઃ .
શાન્તિં નિર્વાણપરમાં મત્સંસ્થામધિગચ્છતિ .. ૬-૧૫..

નાત્યશ્નતસ્તુ યોગોઽસ્તિ ન ચૈકાન્તમનશ્નતઃ .
ન ચાતિસ્વપ્નશીલસ્ય જાગ્રતો નૈવ ચાર્જુન .. ૬-૧૬..

યુક્તાહારવિહારસ્ય યુક્તચેષ્ટસ્ય કર્મસુ .
યુક્તસ્વપ્નાવબોધસ્ય યોગો ભવતિ દુઃખહા .. ૬-૧૭..

યદા વિનિયતં ચિત્તમાત્મન્યેવાવતિષ્ઠતે .
નિઃસ્પૃહઃ સર્વકામેભ્યો યુક્ત ઇત્યુચ્યતે તદા .. ૬-૧૮..

યથા દીપો નિવાતસ્થો નેઙ્ગતે સોપમા સ્મૃતા .
યોગિનો યતચિત્તસ્ય યુંજતો યોગમાત્મનઃ .. ૬-૧૯..

યત્રોપરમતે ચિત્તં નિરુદ્ધં યોગસેવયા .
યત્ર ચૈવાત્મનાત્માનં પશ્યન્નાત્મનિ તુષ્યતિ .. ૬-૨૦..

સુખમાત્યન્તિકં યત્તદ્ બુદ્ધિગ્રાહ્યમતીન્દ્રિયમ્ .
વેત્તિ યત્ર ન ચૈવાયં સ્થિતશ્ચલતિ તત્ત્વતઃ .. ૬-૨૧..

યં લબ્ધ્વા ચાપરં લાભં મન્યતે નાધિકં તતઃ .
યસ્મિન્સ્થિતો ન દુઃખેન ગુરુણાપિ વિચાલ્યતે .. ૬-૨૨..

તં વિદ્યાદ્ દુઃખસંયોગવિયોગં યોગસંજ્ઞિતમ્ .
સ નિશ્ચયેન યોક્તવ્યો યોગોઽનિર્વિણ્ણચેતસા .. ૬-૨૩..

સઙ્કલ્પપ્રભવાન્કામાંસ્ત્યક્ત્વા સર્વાનશેષતઃ .
મનસૈવેન્દ્રિયગ્રામં વિનિયમ્ય સમન્તતઃ .. ૬-૨૪..

શનૈઃ શનૈરુપરમેદ્ બુદ્ધ્યા ધૃતિગૃહીતયા .
આત્મસંસ્થં મનઃ કૃત્વા ન કિંચિદપિ ચિન્તયેત્ .. ૬-૨૫..

યતો યતો નિશ્ચરતિ મનશ્ચંચલમસ્થિરમ્ .
તતસ્તતો નિયમ્યૈતદાત્મન્યેવ વશં નયેત્ .. ૬-૨૬..

પ્રશાન્તમનસં હ્યેનં યોગિનં સુખમુત્તમમ્ .
ઉપૈતિ શાન્તરજસં બ્રહ્મભૂતમકલ્મષમ્ .. ૬-૨૭..

યુંજન્નેવં સદાત્માનં યોગી વિગતકલ્મષઃ .
સુખેન બ્રહ્મસંસ્પર્શમત્યન્તં સુખમશ્નુતે .. ૬-૨૮..

સર્વભૂતસ્થમાત્માનં સર્વભૂતાનિ ચાત્મનિ .
ઈક્ષતે યોગયુક્તાત્મા સર્વત્ર સમદર્શનઃ .. ૬-૨૯..

યો માં પશ્યતિ સર્વત્ર સર્વં ચ મયિ પશ્યતિ .
તસ્યાહં ન પ્રણશ્યામિ સ ચ મે ન પ્રણશ્યતિ .. ૬-૩૦..

સર્વભૂતસ્થિતં યો માં ભજત્યેકત્વમાસ્થિતઃ .
સર્વથા વર્તમાનોઽપિ સ યોગી મયિ વર્તતે .. ૬-૩૧..

આત્મૌપમ્યેન સર્વત્ર સમં પશ્યતિ યોઽર્જુન .
સુખં વા યદિ વા દુઃખં સ યોગી પરમો મતઃ .. ૬-૩૨..

અર્જુન ઉવાચ .

યોઽયં યોગસ્ત્વયા પ્રોક્તઃ સામ્યેન મધુસૂદન .
એતસ્યાહં ન પશ્યામિ ચંચલત્વાત્સ્થિતિં સ્થિરામ્ .. ૬-૩૩..

ચંચલં હિ મનઃ કૃષ્ણ પ્રમાથિ બલવદ્ દૃઢમ્ .
તસ્યાહં નિગ્રહં મન્યે વાયોરિવ સુદુષ્કરમ્ .. ૬-૩૪..

શ્રીભગવાનુવાચ .

અસંશયં મહાબાહો મનો દુર્નિગ્રહં ચલમ્ .
અભ્યાસેન તુ કૌન્તેય વૈરાગ્યેણ ચ ગૃહ્યતે .. ૬-૩૫..

અસંયતાત્મના યોગો દુષ્પ્રાપ ઇતિ મે મતિઃ .
વશ્યાત્મના તુ યતતા શક્યોઽવાપ્તુમુપાયતઃ .. ૬-૩૬..

अर्जुन उवाच .

અયતિઃ શ્રદ્ધયોપેતો યોગાચ્ચલિતમાનસઃ .
અપ્રાપ્ય યોગસંસિદ્ધિં કાં ગતિં કૃષ્ણ ગચ્છતિ .. ૬-૩૭..

કચ્ચિન્નોભયવિભ્રષ્ટશ્છિન્નાભ્રમિવ નશ્યતિ .
અપ્રતિષ્ઠો મહાબાહો વિમૂઢો બ્રહ્મણઃ પથિ .. ૬-૩૮..

એતન્મે સંશયં કૃષ્ણ છેત્તુમર્હસ્યશેષતઃ .
ત્વદન્યઃ સંશયસ્યાસ્ય છેત્તા ન હ્યુપપદ્યતે .. ૬-૩૯..

શ્રીભગવાનુવાચ .

પાર્થ નૈવેહ નામુત્ર વિનાશસ્તસ્ય વિદ્યતે .
ન હિ કલ્યાણકૃત્કશ્ચિદ્ દુર્ગતિં તાત ગચ્છતિ .. ૬-૪૦..

પ્રાપ્ય પુણ્યકૃતાં લોકાનુષિત્વા શાશ્વતીઃ સમાઃ .
શુચીનાં શ્રીમતાં ગેહે યોગભ્રષ્ટોઽભિજાયતે .. ૬-૪૧..

અથવા યોગિનામેવ કુલે ભવતિ ધીમતામ્ .
એતદ્ધિ દુર્લભતરં લોકે જન્મ યદીદૃશમ્ .. ૬-૪૨..

તત્ર તં બુદ્ધિસંયોગં લભતે પૌર્વદેહિકમ્ .
યતતે ચ તતો ભૂયઃ સંસિદ્ધૌ કુરુનન્દન .. ૬-૪૩..

પૂર્વાભ્યાસેન તેનૈવ હ્રિયતે હ્યવશોઽપિ સઃ .
જિજ્ઞાસુરપિ યોગસ્ય શબ્દબ્રહ્માતિવર્તતે .. ૬-૪૪..

પ્રયત્નાદ્યતમાનસ્તુ યોગી સંશુદ્ધકિલ્બિષઃ .
અનેકજન્મસંસિદ્ધસ્તતો યાતિ પરાં ગતિમ્ .. ૬-૪૫..

તપસ્વિભ્યોઽધિકો યોગી જ્ઞાનિભ્યોઽપિ મતોઽધિકઃ .
કર્મિભ્યશ્ચાધિકો યોગી તસ્માદ્યોગી ભવાર્જુન .. ૬-૪૬..

યોગિનામપિ સર્વેષાં મદ્ગતેનાન્તરાત્મના .
શ્રદ્ધાવાન્ભજતે યો માં સ મે યુક્તતમો મતઃ .. ૬-૪૭..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
આત્મસંયમયોગો નામ ષષ્ઠોઽધ્યાયઃ .. ૬..

અથ સપ્તમોઽધ્યાયઃ . જ્ઞાનવિજ્ઞાનયોગઃ

શ્રીભગવાનુવાચ .

મય્યાસક્તમનાઃ પાર્થ યોગં યુંજન્મદાશ્રયઃ .
અસંશયં સમગ્રં માં યથા જ્ઞાસ્યસિ તચ્છૃણુ .. ૭-૧..

જ્ઞાનં તેઽહં સવિજ્ઞાનમિદં વક્ષ્યામ્યશેષતઃ .
યજ્જ્ઞાત્વા નેહ ભૂયોઽન્યજ્જ્ઞાતવ્યમવશિષ્યતે .. ૭-૨..

મનુષ્યાણાં સહસ્રેષુ કશ્ચિદ્યતતિ સિદ્ધયે .
યતતામપિ સિદ્ધાનાં કશ્ચિન્માં વેત્તિ તત્ત્વતઃ .. ૭-૩..

ભૂમિરાપોઽનલો વાયુઃ ખં મનો બુદ્ધિરેવ ચ .
અહંકાર ઇતીયં મે ભિન્ના પ્રકૃતિરષ્ટધા .. ૭-૪..

અપરેયમિતસ્ત્વન્યાં પ્રકૃતિં વિદ્ધિ મે પરામ્ .
જીવભૂતાં મહાબાહો યયેદં ધાર્યતે જગત્ .. ૭-૫..

એતદ્યોનીનિ ભૂતાનિ સર્વાણીત્યુપધારય .
અહં કૃત્સ્નસ્ય જગતઃ પ્રભવઃ પ્રલયસ્તથા .. ૭-૬..

મત્તઃ પરતરં નાન્યત્કિંચિદસ્તિ ધનંજય .
મયિ સર્વમિદં પ્રોતં સૂત્રે મણિગણા ઇવ .. ૭-૭..

રસોઽહમપ્સુ કૌન્તેય પ્રભાસ્મિ શશિસૂર્યયોઃ .
પ્રણવઃ સર્વવેદેષુ શબ્દઃ ખે પૌરુષં નૃષુ .. ૭-૮..

પુણ્યો ગન્ધઃ પૃથિવ્યાં ચ તેજશ્ચાસ્મિ વિભાવસૌ .
જીવનં સર્વભૂતેષુ તપશ્ચાસ્મિ તપસ્વિષુ .. ૭-૯..

બીજં માં સર્વભૂતાનાં વિદ્ધિ પાર્થ સનાતનમ્ .
બુદ્ધિર્બુદ્ધિમતામસ્મિ તેજસ્તેજસ્વિનામહમ્ .. ૭-૧૦..

બલં બલવતાં ચાહં કામરાગવિવર્જિતમ્ .
ધર્માવિરુદ્ધો ભૂતેષુ કામોઽસ્મિ ભરતર્ષભ .. ૭-૧૧-

યે ચૈવ સાત્ત્વિકા ભાવા રાજસાસ્તામસાશ્ચ યે .
મત્ત એવેતિ તાન્વિદ્ધિ ન ત્વહં તેષુ તે મયિ .. ૭-૧૨..

ત્રિભિર્ગુણમયૈર્ભાવૈરેભિઃ સર્વમિદં જગત્ .
મોહિતં નાભિજાનાતિ મામેભ્યઃ પરમવ્યયમ્ .. ૭-૧૩..

દૈવી હ્યેષા ગુણમયી મમ માયા દુરત્યયા .
મામેવ યે પ્રપદ્યન્તે માયામેતાં તરન્તિ તે .. ૭-૧૪..

ન માં દુષ્કૃતિનો મૂઢાઃ પ્રપદ્યન્તે નરાધમાઃ .
માયયાપહૃતજ્ઞાના આસુરં ભાવમાશ્રિતાઃ .. ૭-૧૫..

ચતુર્વિધા ભજન્તે માં જનાઃ સુકૃતિનોઽર્જુન .
આર્તો જિજ્ઞાસુરર્થાર્થી જ્ઞાની ચ ભરતર્ષભ .. ૭-૧૬..

તેષાં જ્ઞાની નિત્યયુક્ત એકભક્તિર્વિશિષ્યતે .
પ્રિયો હિ જ્ઞાનિનોऽત્યર્થમહં સ ચ મમ પ્રિયઃ .. ૭-૧૭..

ઉદારાઃ સર્વ એવૈતે જ્ઞાની ત્વાત્મૈવ મે મતમ્ .
આસ્થિતઃ સ હિ યુક્તાત્મા મામેવાનુત્તમાં ગતિમ્ .. ૭-૧૮..

બહૂનાં જન્મનામન્તે જ્ઞાનવાન્માં પ્રપદ્યતે .
વાસુદેવઃ સર્વમિતિ સ મહાત્મા સુદુર્લભઃ .. ૭-૧૯..

કામૈસ્તૈસ્તૈર્હૃતજ્ઞાનાઃ પ્રપદ્યન્તેऽન્યદેવતાઃ .
તં તં નિયમમાસ્થાય પ્રકૃત્યા નિયતાઃ સ્વયા .. ૭-૨૦..

યો યો યાં યાં તનું ભક્તઃ શ્રદ્ધયાર્ચિતુમિચ્છતિ .
તસ્ય તસ્યાચલાં શ્રદ્ધાં તામેવ વિદધામ્યહમ્ .. ૭-૨૧..

સ તયા શ્રદ્ધયા યુક્તસ્તસ્યારાધનમીહતે .
લભતે ચ તતઃ કામાન્મયૈવ વિહિતાન્હિતાન્ .. ૭-૨૨..

અન્તવત્તુ ફલં તેષાં તદ્ભવત્યલ્પમેધસામ્ .
દેવાન્દેવયજો યાન્તિ મદ્ભક્તા યાન્તિ મામપિ .. ૭-૨૩..

અવ્યક્તં વ્યક્તિમાપન્નં મન્યન્તે મામબુદ્ધયઃ .
પરં ભાવમજાનન્તો મમાવ્યયમનુત્તમમ્ .. ૭-૨૪..

નાહં પ્રકાશઃ સર્વસ્ય યોગમાયાસમાવૃતઃ .
મૂઢોऽયં નાભિજાનાતિ લોકો મામજમવ્યયમ્ .. ૭-૨૫..

વેદાહં સમતીતાનિ વર્તમાનાનિ ચાર્જુન .
ભવિષ્યાણિ ચ ભૂતાનિ માં તુ વેદ ન કશ્ચન .. ૭-૨૬..

ઇચ્છાદ્વેષસમુત્થેન દ્વન્દ્વમોહેન ભારત .
સર્વભૂતાનિ સંમોહં સર્ગે યાન્તિ પરંતપ .. ૭-૨૭..

યેષાં ત્વન્તગતં પાપં જનાનાં પુણ્યકર્મણામ્ .
તે દ્વન્દ્વમોહનિર્મુક્તા ભજન્તે માં દૃઢવ્રતાઃ .. ૭-૨૮..

જરામરણમોક્ષાય મામાશ્રિત્ય યતન્તિ યે .
તે બ્રહ્મ તદ્વિદુઃ કૃત્સ્નમધ્યાત્મં કર્મ ચાખિલમ્ .. ૭-૨૯..

સાધિભૂતાધિદૈવં માં સાધિયજ્ઞં ચ યે વિદુઃ .
પ્રયાણકાલેऽપિ ચ માં તે વિદુર્યુક્તચેતસઃ .. ૭-૩૦..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
જ્ઞાનવિજ્ઞાનયોગો નામ સપ્તમોऽધ્યાયઃ .. ૭..

અથ અષ્ટમોऽધ્યાયઃ . અક્ષરબ્રહ્મયોગઃ

અર્જુન ઉવાચ .

કિં તદ્ બ્રહ્મ કિમધ્યાત્મં કિં કર્મ પુરુષોત્તમ .
અધિભૂતં ચ કિં પ્રોક્તમધિદૈવં કિમુચ્યતે .. ૮-૧..

અધિયજ્ઞઃ કથં કોऽત્ર દેહેऽસ્મિન્મધુસૂદન .
પ્રયાણકાલે ચ કથં જ્ઞેયોऽસિ નિયતાત્મભિઃ .. ૮-૨..

શ્રીભગવાનુવાચ .

અક્ષરં બ્રહ્મ પરમં સ્વભાવોऽધ્યાત્મમુચ્યતે .
ભૂતભાવોદ્ભવકરો વિસર્ગઃ કર્મસંજ્ઞિતઃ .. ૮-૩..

અધિભૂતં ક્ષરો ભાવઃ પુરુષશ્ચાધિદૈવતમ્ .
અધિયજ્ઞોऽહમેવાત્ર દેહે દેહભૃતાં વર .. ૮-૪..

અન્તકાલે ચ મામેવ સ્મરન્મુક્ત્વા કલેવરમ્ .
યઃ પ્રયાતિ સ મદ્ભાવં યાતિ નાસ્ત્યત્ર સંશયઃ .. ૮-૫..

યં યં વાऽપિ સ્મરન્ભાવં ત્યજત્યન્તે કલેવરમ્ .
તં તમેવૈતિ કૌન્તેય સદા તદ્ભાવભાવિતઃ .. ૮-૬..

તસ્માત્સર્વેષુ કાલેષુ મામનુસ્મર યુધ્ય ચ .
મય્યર્પિતમનોબુદ્ધિર્મામેવૈષ્યસ્યસંશયઃ .. ૮-૭..

અભ્યાસયોગયુક્તેન ચેતસા નાન્યગામિના .
પરમં પુરુષં દિવ્યં યાતિ પાર્થાનુચિન્તયન્ .. ૮-૮..

કવિં પુરાણમનુશાસિતારં
અણોરણીયંસમનુસ્મરેદ્યઃ .
સર્વસ્ય ધાતારમચિન્ત્યરૂપં
આદિત્યવર્ણં તમસઃ પરસ્તાત્ .. ૮-૯..

પ્રયાણકાલે મનસાऽચલેન
ભક્ત્યા યુક્તો યોગબલેન ચૈવ .
ભ્રુવોર્મધ્યે પ્રાણમાવેશ્ય સમ્યક્
સ તં પરં પુરુષમુપૈતિ દિવ્યમ્ .. ૮-૧૦..

યદક્ષરં વેદવિદો વદન્તિ
વિશન્તિ યદ્યતયો વીતરાગાઃ .
યદિચ્છન્તો બ્રહ્મચર્યં ચરન્તિ
તત્તે પદં સંગ્રહેણ પ્રવક્ષ્યે .. ૮-૧૧..

સર્વદ્વારાણિ સંયમ્ય મનો હૃદિ નિરુધ્ય ચ .
મૂર્ધ્ન્યાધાયાત્મનઃ પ્રાણમાસ્થિતો યોગધારણામ્ .. ૮-૧૨..

ઓમિત્યેકાક્ષરં બ્રહ્મ વ્યાહરન્મામનુસ્મરન્ .
યઃ પ્રયાતિ ત્યજન્દેહં સ યાતિ પરમાં ગતિમ્ .. ૮-૧૩..

અનન્યચેતાઃ સતતં યો માં સ્મરતિ નિત્યશઃ .
તસ્યાહં સુલભઃ પાર્થ નિત્યયુક્તસ્ય યોગિનઃ .. ૮-૧૪..

મામુપેત્ય પુનર્જન્મ દુઃખાલયમશાશ્વતમ્ .
નાપ્નુવન્તિ મહાત્માનઃ સંસિદ્ધિં પરમાં ગતાઃ .. ૮-૧૫..

આબ્રહ્મભુવનાલ્લોકાઃ પુનરાવર્તિનોઽર્જુન .
મામુપેત્ય તુ કૌન્તેય પુનર્જન્મ ન વિદ્યતે .. ૮-૧૬..

સહસ્રયુગપર્યન્તમહર્યદ્ બ્રહ્મણો વિદુઃ .
રાત્રિં યુગસહસ્રાન્તાં તેઽહોરાત્રવિદો જનાઃ .. ૮-૧૭..

અવ્યક્તાદ્ વ્યક્તયઃ સર્વાઃ પ્રભવન્ત્યહરાગમે .
રાત્ર્યાગમે પ્રલીયન્તે તત્રૈવાવ્યક્તસંજ્ઞકે .. ૮-૧૮..

ભૂતગ્રામઃ સ એવાયં ભૂત્વા ભૂત્વા પ્રલીયતે .
રાત્ર્યાગમેઽવશઃ પાર્થ પ્રભવત્યહરાગમે .. ૮-૧૯..

પરસ્તસ્માત્તુ ભાવોઽન્યોઽવ્યક્તોઽવ્યક્તાત્સનાતનઃ .
યઃ સ સર્વેષુ ભૂતેષુ નશ્યત્સુ ન વિનશ્યતિ .. ૮-૨૦..

અવ્યક્તોઽક્ષર ઇત્યુક્તસ્તમાહુઃ પરમાં ગતિમ્ .
યં પ્રાપ્ય ન નિવર્તન્તે તદ્ધામ પરમં મમ .. ૮-૨૧..

પુરુષઃ સ પરઃ પાર્થ ભક્ત્યા લભ્યસ્ત્વનન્યયા .
યસ્યાન્તઃસ્થાનિ ભૂતાનિ યેન સર્વમિદં તતમ્ .. ૮-૨૨..

યત્ર કાલે ત્વનાવૃત્તિમાવૃત્તિં ચૈવ યોગિનઃ .
પ્રયાતા યાન્તિ તં કાલં વક્ષ્યામિ ભરતર્ષભ .. ૮-૨૩..

અગ્નિર્જોતિરહઃ શુક્લઃ ષણ્માસા ઉત્તરાયણમ્ .
તત્ર પ્રયાતા ગચ્છન્તિ બ્રહ્મ બ્રહ્મવિદો જનાઃ .. ૮-૨૪..

ધૂમો રાત્રિસ્તથા કૃષ્ણઃ ષણ્માસા દક્ષિણાયનમ્ .
તત્ર ચાન્દ્રમસં જ્યોતિર્યોગી પ્રાપ્ય નિવર્તતે .. ૮-૨૫..

શુક્લકૃષ્ણે ગતી હ્યેતે જગતઃ શાશ્વતે મતે .
એકયા યાત્યનાવૃત્તિમન્યયાવર્તતે પુનઃ .. ૮-૨૬..

નૈતે સૃતી પાર્થ જાનન્યોગી મુહ્યતિ કશ્ચન .
તસ્માત્સર્વેષુ કાલેષુ યોગયુક્તો ભવાર્જુન .. ૮-૨૭..

વેદેષુ યજ્ઞેષુ તપઃસુ ચૈવ
દાનેષુ યત્પુણ્યફલં પ્રદિષ્ટમ્ .
અત્યેતિ તત્સર્વમિદં વિદિત્વા
યોગી પરં સ્થાનમુપૈતિ ચાદ્યમ્ .. ૮-૨૮..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
અક્ષરબ્રહ્મયોગો નામાષ્ટમોઽધ્યાયઃ .. ૮..

અથ નવમોઽધ્યાયઃ . રાજવિદ્યારાજગુહ્યયોગઃ

શ્રીભગવાનુવાચ .

ઇદં તુ તે ગુહ્યતમં પ્રવક્ષ્યામ્યનસૂયવે .
જ્ઞાનં વિજ્ઞાનસહિતં યજ્જ્ઞાત્વા મોક્ષ્યસેઽશુભાત્ .. ૯-૧..

રાજવિદ્યા રાજગુહ્યં પવિત્રમિદમુત્તમમ્ .
પ્રત્યક્ષાવગમં ધર્મ્યં સુસુખં કર્તુમવ્યયમ્ .. ૯-૨..

અશ્રદ્દધાનાઃ પુરુષા ધર્મસ્યાસ્ય પરંતપ .
અપ્રાપ્ય માં નિવર્તન્તે મૃત્યુસંસારવર્ત્મનિ .. ૯-૩..

મયા તતમિદં સર્વં જગદવ્યક્તમૂર્તિના .
મત્સ્થાનિ સર્વભૂતાનિ ન ચાહં તેષ્વવસ્થિતઃ .. ૯-૪..

ન ચ મત્સ્થાનિ ભૂતાનિ પશ્ય મે યોગમૈશ્વરમ્ .
ભૂતભૃન્ન ચ ભૂતસ્થો મમાત્મા ભૂતભાવનઃ .. ૯-૫..

યથાકાશસ્થિતો નિત્યં વાયુઃ સર્વત્રગો મહાન્ .
તથા સર્વાણિ ભૂતાનિ મત્સ્થાનીત્યુપધારય .. ૯-૬..

સર્વભૂતાનિ કૌન્તેય પ્રકૃતિં યાન્તિ મામિકામ્ .
કલ્પક્ષયે પુનસ્તાનિ કલ્પાદૌ વિસૃજામ્યહમ્ .. ૯-૭..

પ્રકૃતિં સ્વામવષ્ટભ્ય વિસૃજામિ પુનઃ પુનઃ .
ભૂતગ્રામમિમં કૃત્સ્નમવશં પ્રકૃતેર્વશાત્ .. ૯-૮..

ન ચ માં તાનિ કર્માણિ નિબધ્નન્તિ ધનંજય .
ઉદાસીનવદાસીનમસક્તં તેષુ કર્મસુ .. ૯-૯..

મયાધ્યક્ષેણ પ્રકૃતિઃ સૂયતે સચરાચરમ્ .
હેતુનાનેન કૌન્તેય જગદ્વિપરિવર્તતે .. ૯-૧૦..

અવજાનન્તિ માં મૂઢા માનુષીં તનુમાશ્રિતમ્ .

પરં ભાવમજાનન્તો મમ ભૂતમહેશ્વરમ્ .. ૯-૧૧..

મોઘાશા મોઘકર્માણો મોઘજ્ઞાના વિચેતસઃ .
રાક્ષસીમાસુરીં ચૈવ પ્રકૃતિં મોહિનીં શ્રિતાઃ .. ૯-૧૨..

મહાત્માનસ્તુ માં પાર્થ દૈવીં પ્રકૃતિમાશ્રિતાઃ .
ભજન્ત્યનન્યમનસો જ્ઞાત્વા ભૂતાદિમવ્યયમ્ .. ૯-૧૩..

સતતં કીર્તયન્તો માં યતન્તશ્ચ દૃઢવ્રતાઃ .
નમસ્યન્તશ્ચ માં ભક્ત્યા નિત્યયુક્તા ઉપાસતે .. ૯-૧૪..

જ્ઞાનયજ્ઞેન ચાપ્યન્યે યજન્તો મામુપાસતે .
એકત્વેન પૃથક્ત્વેન બહુધા વિશ્વતોમુખમ્ .. ૯-૧૫..

અહં ક્રતુરહં યજ્ઞઃ સ્વધાહમહમૌષધમ્ .
મન્ત્રોઽહમહમેવાજ્યમહમગ્નિરહં હુતમ્ .. ૯-૧૬..

પિતાહમસ્ય જગતો માતા ધાતા પિતામહઃ .
વેદ્યં પવિત્રમોંકાર ઋક્સામ યજુરેવ ચ .. ૯-૧૭..

ગતિર્ભર્તા પ્રભુઃ સાક્ષી નિવાસઃ શરણં સુહૃત્ .
પ્રભવઃ પ્રલયઃ સ્થાનં નિધાનં બીજમવ્યયમ્ .. ૯-૧૮..

તપામ્યહમહં વર્ષં નિગૃહ્ણામ્યુત્સૃજામિ ચ .
અમૃતં ચૈવ મૃત્યુશ્ચ સદસચ્ચાહમર્જુન .. ૯-૧૯..

ત્રૈવિદ્યા માં સોમપાઃ પૂતપાપા
યજ્ઞૈરિષ્ટ્વા સ્વર્ગતિં પ્રાર્થયન્તે .
તે પુણ્યમાસાદ્ય સુરેન્દ્રલોકં
અશ્નન્તિ દિવ્યાન્દિવિ દેવભોગાન્ .. ૯-૨૦..

તે તં ભુક્ત્વા સ્વર્ગલોકં વિશાલં
ક્ષીણે પુણ્યે મર્ત્યલોકં વિશન્તિ .
એવં ત્રયીધર્મમનુપ્રપન્ના
ગતાગતં કામકામા લભન્તે .. ૯-૨૧..

અનન્યાશ્ચિન્તયન્તો માં યે જનાઃ પર્યુપાસતે .
તેષાં નિત્યાભિયુક્તાનાં યોગક્ષેમં વહામ્યહમ્ .. ૯-૨૨..

યેઽપ્યન્યદેવતાભક્તા યજન્તે શ્રદ્ધયાન્વિતાઃ .
તેઽપિ મામેવ કૌન્તેય યજન્ત્યવિધિપૂર્વકમ્ .. ૯-૨૩..

અહં હિ સર્વયજ્ઞાનાં ભોક્તા ચ પ્રભુરેવ ચ .
ન તુ મામભિજાનન્તિ તત્ત્વેનાતશ્ચ્યવન્તિ તે .. ૯-૨૪..

યાન્તિ દેવવ્રતા દેવાન્પિતૄન્યાન્તિ પિતૃવ્રતાઃ .
ભૂતાનિ યાન્તિ ભૂતેજ્યા યાન્તિ મદ્યાજિનોઽપિ મામ્ .. ૯-૨૫..

પત્રં પુષ્પં ફલં તોયં યો મે ભક્ત્યા પ્રયચ્છતિ .
તદહં ભક્ત્યુપહૃતમશ્નામિ પ્રયતાત્મનઃ .. ૯-૨૬..

યત્કરોષિ યદશ્નાસિ યજ્જુહોષિ દદાસિ યત્ .
યત્તપસ્યસિ કૌન્તેય તત્કુરુષ્વ મદર્પણમ્ .. ૯-૨૭..

શુભાશુભફલૈરેવં મોક્ષ્યસે કર્મબન્ધનૈઃ .
સંન્યાસયોગયુક્તાત્મા વિમુક્તો મામુપૈષ્યસિ .. ૯-૨૮..

સમોઽહં સર્વભૂતેષુ ન મે દ્વેષ્યોઽસ્તિ ન પ્રિયઃ .
યે ભજન્તિ તુ માં ભક્ત્યા મયિ તે તેષુ ચાપ્યહમ્ .. ૯-૨૯..

અપિ ચેત્સુદુરાચારો ભજતે મામનન્યભાક્ .
સાધુરેવ સ મન્તવ્યઃ સમ્યગ્વ્યવસિતો હિ સઃ .. ૯-૩૦..

ક્ષિપ્રં ભવતિ ધર્માત્મા શશ્વચ્છાન્તિં નિગચ્છતિ .
કૌન્તેય પ્રતિજાનીહિ ન મે ભક્તઃ પ્રણશ્યતિ .. ૯-૩૧..

માં હિ પાર્થ વ્યપાશ્રિત્ય યેઽપિ સ્યુઃ પાપયોનયઃ .
સ્ત્રિયો વૈશ્યાસ્તથા શૂદ્રાસ્તેઽપિ યાન્તિ પરાં ગતિમ્ .. ૯-૩૨..

કિં પુનર્બ્રાહ્મણાઃ પુણ્યા ભક્તા રાજર્ષયસ્તથા .
અનિત્યમસુખં લોકમિમં પ્રાપ્ય ભજસ્વ મામ્ .. ૯-૩૩..

મન્મના ભવ મદ્ભક્તો મદ્યાજી માં નમસ્કુરુ .
મામેવૈષ્યસિ યુક્ત્વૈવમાત્માનં મત્પરાયણઃ .. ૯-૩૪..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
રાજવિદ્યારાજગુહ્યયોગો નામ નવમોઽધ્યાયઃ .. ૯..

અથ દશમોઽધ્યાયઃ . વિભૂતિયોગઃ

શ્રીભગવાનુવાચ .

ભૂય એવ મહાબાહો શૃણુ મે પરમં વચઃ .
યત્તેઽહં પ્રીયમાણાય વક્ષ્યામિ હિતકામ્યયા .. ૧૦-૧..

ન મે વિદુઃ સુરગણાઃ પ્રભવં ન મહર્ષયઃ .
અહમાદિર્હિ દેવાનાં મહર્ષીણાં ચ સર્વશઃ .. ૧૦-૨..

યો મામજમનાદિં ચ વેત્તિ લોકમહેશ્વરમ્ .
અસંમૂઢઃ સ મર્ત્યેષુ સર્વપાપૈઃ પ્રમુચ્યતે .. ૧૦-૩..

બુદ્ધિર્જ્ઞાનમસંમોહઃ ક્ષમા સત્યં દમઃ શમઃ .
સુખં દુઃખં ભવોઽભાવો ભયં ચાભયમેવ ચ .. ૧૦-૪..

અહિંસા સમતા તુષ્ટિસ્તપો દાનં યશોઽયશઃ .
ભવન્તિ ભાવા ભૂતાનાં મત્ત એવ પૃથગ્વિધાઃ .. ૧૦-૫..

મહર્ષયઃ સપ્ત પૂર્વે ચત્વારો મનવસ્તથા .
મદ્ભાવા માનસા જાતા યેષાં લોક ઇમાઃ પ્રજાઃ .. ૧૦-૬..

એતાં વિભૂતિં યોગં ચ મમ યો વેત્તિ તત્ત્વતઃ .
સોઽવિકમ્પેન યોગેન યુજ્યતે નાત્ર સંશયઃ .. ૧૦-૭..

અહં સર્વસ્ય પ્રભવો મત્તઃ સર્વં પ્રવર્તતે .
ઇતિ મત્વા ભજન્તે માં બુધા ભાવસમન્વિતાઃ .. ૧૦-૮..

મચ્ચિત્તા મદ્ગતપ્રાણા બોધયન્તઃ પરસ્પરમ્ .
કથયન્તશ્ચ માં નિત્યં તુષ્યન્તિ ચ રમન્તિ ચ .. ૧૦-૯..

તેષાં સતતયુક્તાનાં ભજતાં પ્રીતિપૂર્વકમ્ .
દદામિ બુદ્ધિયોગં તં યેન મામુપયાન્તિ તે .. ૧૦-૧૦..

તેષામેવાનુકમ્પાર્થમહમજ્ઞાનજં તમઃ .
નાશયામ્યાત્મભાવસ્થો જ્ઞાનદીપેન ભાસ્વતા .. ૧૦-૧૧..

અર્જુન ઉવાચ .

પરં બ્રહ્મ પરં ધામ પવિત્રં પરમં ભવાન્ .
પુરુષં શાશ્વતં દિવ્યમાદિદેવમજં વિભુમ્ .. ૧૦-૧૨..

આહુસ્ત્વામૃષયઃ સર્વે દેવર્ષિર્નારદસ્તથા .
અસિતો દેવલો વ્યાસઃ સ્વયં ચૈવ બ્રવીષિ મે .. ૧૦-૧૩..

સર્વમેતદૃતં મન્યે યન્માં વદસિ કેશવ .
ન હિ તે ભગવન્વ્યક્તિં વિદુર્દેવા ન દાનવાઃ .. ૧૦-૧૪..

સ્વયમેવાત્મનાત્માનં વેત્થ ત્વં પુરુષોત્તમ .
ભૂતભાવન ભૂતેશ દેવદેવ જગત્પતે .. ૧૦-૧૫..

વક્તુમર્હસ્યશેષેણ દિવ્યા હ્યાત્મવિભૂતયઃ .
યાભિર્વિભૂતિભિર્લોકાનિમાંસ્ત્વં વ્યાપ્ય તિષ્ઠસિ .. ૧૦-૧૬..

કથં વિદ્યામહં યોગિંસ્ત્વાં સદા પરિચિન્તયન્ .
કેષુ કેષુ ચ ભાવેષુ ચિન્ત્યોઽસિ ભગવન્મયા .. ૧૦-૧૭..

વિસ્તરેણાત્મનો યોગં વિભૂતિં ચ જનાર્દન .
ભૂયઃ કથય તૃપ્તિર્હિ શૃણ્વતો નાસ્તિ મેઽમૃતમ્ .. ૧૦-૧૮..

શ્રીભગવાનુવાચ .

હન્ત તે કથયિષ્યામિ દિવ્યા હ્યાત્મવિભૂતયઃ .
પ્રાધાન્યતઃ કુરુશ્રેષ્ઠ નાસ્ત્યન્તો વિસ્તરસ્ય મે .. ૧૦-૧૯..

અહમાત્મા ગુડાકેશ સર્વભૂતાશયસ્થિતઃ .
અહમાદિશ્ચ મધ્યં ચ ભૂતાનામન્ત એવ ચ .. ૧૦-૨૦..

આદિત્યાનામહં વિષ્ણુર્જ્યોતિષાં રવિરંશુમાન્ .
મરીચિર્મરુતામસ્મિ નક્ષત્રાણામહં શશી .. ૧૦-૨૧..

વેદાનાં સામવેદોઽસ્મિ દેવાનામસ્મિ વાસવઃ .
ઇન્દ્રિયાણાં મનશ્ચાસ્મિ ભૂતાનામસ્મિ ચેતના .. ૧૦-૨૨..

રુદ્રાણાં શઙ્કરશ્ચાસ્મિ વિત્તેશો યક્ષરક્ષસામ્ .
વસૂનાં પાવકશ્ચાસ્મિ મેરુઃ શિખરિણામહમ્ .. ૧૦-૨૩..

પુરોધસાં ચ મુખ્યં માં વિદ્ધિ પાર્થ બૃહસ્પતિમ્ .
સેનાનીનામહં સ્કન્દઃ સરસામસ્મિ સાગરઃ .. ૧૦-૨૪..

મહર્ષીણાં ભૃગુરહં ગિરામસ્મ્યેકમક્ષરમ્ .
યજ્ઞાનાં જપયજ્ઞોઽસ્મિ સ્થાવરાણાં હિમાલયઃ .. ૧૦-૨૫..

અશ્વત્થઃ સર્વવૃક્ષાણાં દેવર્ષીણાં ચ નારદઃ .
ગન્ધર્વાણાં ચિત્રરથઃ સિદ્ધાનાં કપિલો મુનિઃ .. ૧૦-૨૬..

ઉચ્ચૈઃશ્રવસમશ્વાનાં વિદ્ધિ મામમૃતોદ્ભવમ્ .
ઐરાવતં ગજેન્દ્રાણાં નરાણાં ચ નરાધિપમ્ .. ૧૦-૨૭..

આયુધાનામહં વજ્રં ધેનૂનામસ્મિ કામધુક્ .
પ્રજનશ્ચાસ્મિ કન્દર્પઃ સર્પાણામસ્મિ વાસુકિઃ .. ૧૦-૨૮..

અનન્તશ્ચાસ્મિ નાગાનાં વરુણો યાદસામહમ્ .
પિતૄણામર્યમા ચાસ્મિ યમઃ સંયમતામહમ્ .. ૧૦-૨૯..

પ્રહ્લાદશ્ચાસ્મિ દૈત્યાનાં કાલઃ કલયતામહમ્ .
મૃગાણાં ચ મૃગેન્દ્રોઽહં વૈનતેયશ્ચ પક્ષિણામ્ .. ૧૦-૩૦..

પવનઃ પવતામસ્મિ રામઃ શસ્ત્રભૃતામહમ્ .
ઝષાણાં મકરશ્ચાસ્મિ સ્રોતસામસ્મિ જાહ્નવી .. ૧૦-૩૧..

સર્ગાણામાદિરન્તશ્ચ મધ્યં ચૈવાહમર્જુન .
અધ્યાત્મવિદ્યા વિદ્યાનાં વાદઃ પ્રવદતામહમ્ .. ૧૦-૩૨..

અક્ષરાણામકારોઽસ્મિ દ્વન્દ્વઃ સામાસિકસ્ય ચ .

અહમેવાક્ષયઃ કાલો ધાતાઽહં વિશ્વતોમુખઃ .. ૧૦-૩૩..

મૃત્યુઃ સર્વહરશ્ચાહમુદ્ભવશ્ચ ભવિષ્યતામ્ .
કીર્તિઃ શ્રીર્વાક્ચ નારીણાં સ્મૃતિર્મેધા ધૃતિઃ ક્ષમા .. ૧૦-૩૪..

બૃહત્સામ તથા સામ્નાં ગાયત્રી છન્દસામહમ્ .
માસાનાં માર્ગશીર્ષોઽહમૃતૂનાં કુસુમાકરઃ .. ૧૦-૩૫..

દ્યૂતં છલયતામસ્મિ તેજસ્તેજસ્વિનામહમ્ .
જયોઽસ્મિ વ્યવસાયોઽસ્મિ સત્ત્વં સત્ત્વવતામહમ્ .. ૧૦-૩૬..

વૃષ્ણીનાં વાસુદેવોઽસ્મિ પાણ્ડવાનાં ધનંજયઃ .
મુનીનામપ્યહં વ્યાસઃ કવીનામુશના કવિઃ .. ૧૦-૩૭..

દણ્ડો દમયતામસ્મિ નીતિરસ્મિ જિગીષતામ્ .
મૌનં ચૈવાસ્મિ ગુહ્યાનાં જ્ઞાનં જ્ઞાનવતામહમ્ .. ૧૦-૩૮..

યચ્ચાપિ સર્વભૂતાનાં બીજં તદહમર્જુન .
ન તદસ્તિ વિના યત્સ્યાન્મયા ભૂતં ચરાચરમ્ .. ૧૦-૩૯..

નાન્તોઽસ્તિ મમ દિવ્યાનાં વિભૂતીનાં પરંતપ .
એષ તૂદ્દેશતઃ પ્રોક્તો વિભૂતેર્વિસ્તરો મયા .. ૧૦-૪૦..

યદ્યદ્વિભૂતિમત્સત્ત્વં શ્રીમદૂર્જિતમેવ વા .
તત્તદેવાવગચ્છ ત્વં મમ તેજોંશસંભવમ્ .. ૧૦-૪૧..

અથવા બહુનૈતેન કિં જ્ઞાતેન તવાર્જુન .
વિષ્ટભ્યાહમિદં કૃત્સ્નમેકાંશેન સ્થિતો જગત્ .. ૧૦-૪૨..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
વિભૂતિયોગો નામ દશમોઽધ્યાયઃ .. ૧૦..

અથૈકાદશોઽધ્યાયઃ . વિશ્વરૂપદર્શનયોગઃ

અર્જુન ઉવાચ .

મદનુગ્રહાય પરમં ગુહ્યમધ્યાત્મસંજ્ઞિતમ્ .
યત્ત્વયોક્તં વચસ્તેન મોહોઽયં વિગતો મમ .. ૧૧-૧..

ભવાપ્યયૌ હિ ભૂતાનાં શ્રુતૌ વિસ્તરશો મયા .
ત્વત્તઃ કમલપત્રાક્ષ માહાત્મ્યમપિ ચાવ્યયમ્ .. ૧૧-૨..

એવમેતદ્યથાત્થ ત્વમાત્માનં પરમેશ્વર .
દ્રષ્ટુમિચ્છામિ તે રૂપમૈશ્વરં પુરુષોત્તમ .. ૧૧-૩..

મન્યસે યદિ તચ્છક્યં મયા દ્રષ્ટુમિતિ પ્રભો .
યોગેશ્વર તતો મે ત્વં દર્શયાત્માનમવ્યયમ્ .. ૧૧-૪..

શ્રીભગવાનુવાચ .

પશ્ય મે પાર્થ રૂપાણિ શતશોઽથ સહસ્રશઃ .
નાનાવિધાનિ દિવ્યાનિ નાનાવર્ણાકૃતીનિ ચ .. ૧૧-૫..

પશ્યાદિત્યાન્વસૂન્રુદ્રાનશ્વિનૌ મરુતસ્તથા .
બહૂન્યદૃષ્ટપૂર્વાણિ પશ્યાશ્ચર્યાણિ ભારત .. ૧૧-૬..

ઇહૈકસ્થં જગત્કૃત્સ્નં પશ્યાદ્ય સચરાચરમ્ .
મમ દેહે ગુડાકેશ યચ્ચાન્યદ્ દ્રષ્ટુમિચ્છસિ .. ૧૧-૭..

ન તુ માં શક્યસે દ્રષ્ટુમનેનૈવ સ્વચક્ષુષા .
દિવ્યં દદામિ તે ચક્ષુઃ પશ્ય મે યોગમૈશ્વરમ્ .. ૧૧-૮..

સંજય ઉવાચ .

એવમુક્ત્વા તતો રાજન્મહાયોગેશ્વરો હરિઃ .
દર્શયામાસ પાર્થાય પરમં રૂપમૈશ્વરમ્ .. ૧૧-૯..

અનેકવક્ત્રનયનમનેકાદ્ભુતદર્શનમ્ .
અનેકદિવ્યાભરણં દિવ્યાનેકોદ્યતાયુધમ્ .. ૧૧-૧૦..

દિવ્યમાલ્યામ્બરધરં દિવ્યગન્ધાનુલેપનમ્ .
સર્વાશ્ચર્યમયં દેવમનન્તં વિશ્વતોમુખમ્ .. ૧૧-૧૧..

દિવિ સૂર્યસહસ્રસ્ય ભવેદ્યુગપદુત્થિતા .
યદિ ભાઃ સદૃશી સા સ્યાદ્ભાસસ્તસ્ય મહાત્મનઃ .. ૧૧-૧૨..

તત્રૈકસ્થં જગત્કૃત્સ્નં પ્રવિભક્તમનેકધા .
અપશ્યદ્દેવદેવસ્ય શરીરે પાણ્ડવસ્તદા .. ૧૧-૧૩..

તતઃ સ વિસ્મયાવિષ્ટો હૃષ્ટરોમા ધનંજયઃ .
પ્રણમ્ય શિરસા દેવં કૃતાંજલિરભાષત .. ૧૧-૧૪..

અર્જુન ઉવાચ .

પશ્યામિ દેવાંસ્તવ દેવ દેહે
સર્વાંસ્તથા ભૂતવિશેષસઙ્ઘાન્ .
બ્રહ્માણમીશં કમલાસનસ્થં
ઋષીંશ્ચ સર્વાનુરગાંશ્ચ દિવ્યાન્ .. ૧૧-૧૫..

અનેકબાહૂદરવક્ત્રનેત્રં
પશ્યામિ ત્વાં સર્વતોઽનન્તરૂપમ્ .

નાન્તં ન મધ્યં ન પુનસ્તવાદિં
પશ્યામિ વિશ્વેશ્વર વિશ્વરૂપ .. ૧૧-૧૬..

કિરીટિનં ગદિનં ચક્રિણં ચ
તેજોરાશિં સર્વતો દીપ્તિમન્તમ્ .
પશ્યામિ ત્વાં દુર્નિરીક્ષ્યં સમન્તાદ્
દીપ્તાનલાર્કદ્યુતિમપ્રમેયમ્ .. ૧૧-૧૭..

ત્વમક્ષરં પરમં વેદિતવ્યં
ત્વમસ્ય વિશ્વસ્ય પરં નિધાનમ્ .
ત્વમવ્યયઃ શાશ્વતધર્મગોપ્તા
સનાતનસ્ત્વં પુરુષો મતો મે .. ૧૧-૧૮..

અનાદિમધ્યાન્તમનન્તવીર્યમ્
અનન્તબાહું શશિસૂર્યનેત્રમ્ .
પશ્યામિ ત્વાં દીપ્તહુતાશવક્ત્રં
સ્વતેજસા વિશ્વમિદં તપન્તમ્ .. ૧૧-૧૯..

દ્યાવાપૃથિવ્યોરિદમન્તરં હિ
વ્યાપ્તં ત્વયૈકેન દિશશ્ચ સર્વાઃ .
દૃષ્ટ્વાદ્ભુતં રૂપમુગ્રં તવેદં
લોકત્રયં પ્રવ્યથિતં મહાત્મન્ .. ૧૧-૨૦..

અમી હિ ત્વાં સુરસઙ્ઘા વિશન્તિ
કેચિદ્ભીતાઃ પ્રાંજલયો ગૃણન્તિ .
સ્વસ્તીત્યુક્ત્વા મહર્ષિસિદ્ધસઙ્ઘાઃ
સ્તુવન્તિ ત્વાં સ્તુતિભિઃ પુષ્કલાભિઃ .. ૧૧-૨૧..

રુદ્રાદિત્યા વસવો યે ચ સાધ્યા
વિશ્વેઽશ્વિનૌ મરુતશ્ચોષ્મપાશ્ચ .
ગન્ધર્વયક્ષાસુરસિદ્ધસઙ્ઘા
વીક્ષન્તે ત્વાં વિસ્મિતાશ્ચૈવ સર્વે .. ૧૧-૨૨..

રૂપં મહત્તે બહુવક્ત્રનેત્રં
મહાબાહો બહુબાહૂરુપાદમ્ .
બહૂદરં બહુદંષ્ટ્રાકરાલં
દૃષ્ટ્વા લોકાઃ પ્રવ્યથિતાસ્તથાહમ્ .. ૧૧-૨૩..

નભઃસ્પૃશં દીપ્તમનેકવર્ણં
વ્યાત્તાનનં દીપ્તવિશાલનેત્રમ્ .
દૃષ્ટ્વા હિ ત્વાં પ્રવ્યથિતાન્તરાત્મા
ધૃતિં ન વિન્દામિ શમં ચ વિષ્ણો .. ૧૧-૨૪..

દંષ્ટ્રાકરાલાનિ ચ તે મુખાનિ
દૃષ્ટ્વૈવ કાલાનલસન્નિભાનિ .
દિશો ન જાને ન લભે ચ શર્મ
પ્રસીદ દેવેશ જગન્નિવાસ .. ૧૧-૨૫..

અમી ચ ત્વાં ધૃતરાષ્ટ્રસ્ય પુત્રાઃ
સર્વે સહૈવાવનિપાલસઙ્ઘૈઃ .
ભીષ્મો દ્રોણઃ સૂતપુત્રસ્તથાસૌ
સહાસ્મદીયૈરપિ યોધમુખ્યૈઃ .. ૧૧-૨૬..

વક્ત્રાણિ તે ત્વરમાણા વિશન્તિ
દંષ્ટ્રાકરાલાનિ ભયાનકાનિ .
કેચિદ્વિલગ્ના દશનાન્તરેષુ
સંદૃશ્યન્તે ચૂર્ણિતૈરુત્તમાઙ્ગૈઃ .. ૧૧-૨૭..

યથા નદીનાં બહવોઽમ્બુવેગાઃ
સમુદ્રમેવાભિમુખા દ્રવન્તિ .
તથા તવામી નરલોકવીરા
વિશન્તિ વક્ત્રાણ્યભિવિજ્વલન્તિ .. ૧૧-૨૮..

યથા પ્રદીપ્તં જ્વલનં પતઙ્ગા
વિશન્તિ નાશાય સમૃદ્ધવેગાઃ .
તથૈવ નાશાય વિશન્તિ લોકાઃ
તવાપિ વક્ત્રાણિ સમૃદ્ધવેગાઃ .. ૧૧-૨૯..

લેલિહ્યસે ગ્રસમાનઃ સમન્તાત્
લોકાન્સમગ્રાન્વદનૈર્જ્વલદ્ભિઃ .
તેજોભિરાપૂર્ય જગત્સમગ્રં
ભાસસ્તવોગ્રાઃ પ્રતપન્તિ વિષ્ણો .. ૧૧-૩૦..

આખ્યાહિ મે કો ભવાનુગ્રરૂપો
નમોઽસ્તુ તે દેવવર પ્રસીદ .
વિજ્ઞાતુમિચ્છામિ ભવન્તમાદ્યં
ન હિ પ્રજાનામિ તવ પ્રવૃત્તિમ્ .. ૧૧-૩૧..

શ્રીભગવાનુવાચ .

કાલોઽસ્મિ લોકક્ષયકૃત્પ્રવૃદ્ધો
લોકાન્સમાહર્તુમિહ પ્રવૃત્તઃ .
ઋતેઽપિ ત્વાં ન ભવિષ્યન્તિ સર્વે
યેઽવસ્થિતાઃ પ્રત્યનીકેષુ યોધાઃ .. ૧૧-૩૨..

તસ્માત્ત્વમુત્તિષ્ઠ યશો લભસ્વ
જિત્વા શત્રૂન્ ભુઙ્ક્ષ્વ રાજ્યં સમૃદ્ધમ્ .
મયૈવૈતે નિહતાઃ પૂર્વમેવ
નિમિત્તમાત્રં ભવ સવ્યસાચિન્ .. ૧૧-૩૩..

દ્રોણં ચ ભીષ્મં ચ જયદ્રથં ચ

કર્ણં તથાન્યાનપિ યોધવીરાન્ .
મયા હતાંસ્ત્વં જહિ માવ્યથિષ્ઠા
યુધ્યસ્વ જેતાસિ રણે સપત્નાન્ .. ૧૧-૩૪..

સંજય ઉવાચ .

એતચ્છ્રુત્વા વચનં કેશવસ્ય
કૃતાંજલિર્વેપમાનઃ કિરીટી .
નમસ્કૃત્વા ભૂય એવાહ કૃષ્ણં
સગદ્ગદં ભીતભીતઃ પ્રણમ્ય .. ૧૧-૩૫..

અર્જુન ઉવાચ .

સ્થાને હૃષીકેશ તવ પ્રકીર્ત્યા
જગત્પ્રહૃષ્યત્યનુરજ્યતે ચ .
રક્ષાંસિ ભીતાનિ દિશો દ્રવન્તિ
સર્વે નમસ્યન્તિ ચ સિદ્ધસઙ્ઘાઃ .. ૧૧-૩૬..

કસ્માચ્ચ તે ન નમેરન્મહાત્મન્
ગરીયસે બ્રહ્મણોઽપ્યાદિકર્ત્રે .
અનન્ત દેવેશ જગન્નિવાસ
ત્વમક્ષરં સદસત્તત્પરં યત્ .. ૧૧-૩૭..

ત્વમાદિદેવઃ પુરુષઃ પુરાણઃ
ત્વમસ્ય વિશ્વસ્ય પરં નિધાનમ્ .
વેત્તાસિ વેદ્યં ચ પરં ચ ધામ
ત્વયા તતં વિશ્વમનન્તરૂપ .. ૧૧-૩૮..

વાયુર્યમોઽગ્નિર્વરુણઃ શશાઙ્કઃ
પ્રજાપતિસ્ત્વં પ્રપિતામહશ્ચ .
નમો નમસ્તેઽસ્તુ સહસ્રકૃત્વઃ
પુનશ્ચ ભૂયોઽપિ નમો નમસ્તે .. ૧૧-૩૯..

નમઃ પુરસ્તાદથ પૃષ્ઠતસ્તે
નમોઽસ્તુ તે સર્વત એવ સર્વ .
અનન્તવીર્યામિતવિક્રમસ્ત્વં
સર્વં સમાપ્નોષિ તતોઽસિ સર્વઃ .. ૧૧-૪૦..

સખેતિ મત્વા પ્રસભં યદુક્તં
હે કૃષ્ણ હે યાદવ હે સખેતિ .
અજાનતા મહિમાનં તવેદં
મયા પ્રમાદાત્પ્રણયેન વાઽપિ .. ૧૧-૪૧..

યચ્ચાવહાસાર્થમસત્કૃતોઽસિ
વિહારશય્યાસનભોજનેષુ .
એકોઽથવાપ્યચ્યુત તત્સમક્ષં
તત્ક્ષામયે ત્વામહમપ્રમેયમ્ .. ૧૧-૪૨..

પિતાસિ લોકસ્ય ચરાચરસ્ય
ત્વમસ્ય પૂજ્યશ્ચ ગુરુર્ગરીયાન્ .
ન ત્વત્સમોઽસ્ત્યભ્યધિકઃ કુતોઽન્યો
લોકત્રયેઽપ્યપ્રતિમપ્રભાવ .. ૧૧-૪૩..

તસ્માત્પ્રણમ્ય પ્રણિધાય કાયં
પ્રસાદયે ત્વામહમીશમીડ્યમ્ .
પિતેવ પુત્રસ્ય સખેવ સખ્યુઃ
પ્રિયઃ પ્રિયાયાર્હસિ દેવ સોઢુમ્ .. ૧૧-૪૪..

અદૃષ્ટપૂર્વં હૃષિતોઽસ્મિ દૃષ્ટ્વા
ભયેન ચ પ્રવ્યથિતં મનો મે .
તદેવ મે દર્શય દેવ રૂપં
પ્રસીદ દેવેશ જગન્નિવાસ .. ૧૧-૪૫..

કિરીટિનં ગદિનં ચક્રહસ્તં
ઇચ્છામિ ત્વાં દ્રષ્ટુમહં તથૈવ .
તેનૈવ રૂપેણ ચતુર્ભુજેન
સહસ્રબાહો ભવ વિશ્વમૂર્તે .. ૧૧-૪૬..

શ્રીભગવાનુવાચ .

મયા પ્રસન્નેન તવાર્જુનેદં
રૂપં પરં દર્શિતમાત્મયોગાત્ .
તેજોમયં વિશ્વમનન્તમાદ્યં
યન્મે ત્વદન્યેન ન દૃષ્ટપૂર્વમ્ .. ૧૧-૪૭..

ન વેદ યજ્ઞાધ્યયનૈર્ન દાનૈઃ
ન ચ ક્રિયાભિર્ન તપોભિરુગ્રૈઃ .
એવંરૂપઃ શક્ય અહં નૃલોકે
દ્રષ્ટું ત્વદન્યેન કુરુપ્રવીર .. ૧૧-૪૮..

મા તે વ્યથા મા ચ વિમૂઢભાવો
દૃષ્ટ્વા રૂપં ઘોરમીદૃઙ્મમેદમ્ .
વ્યપેતભીઃ પ્રીતમનાઃ પુનસ્ત્વં
તદેવ મે રૂપમિદં પ્રપશ્ય .. ૧૧-૪૯..

સંજય ઉવાચ .

ઇત્યર્જુનં વાસુદેવસ્તથોક્ત્વા
સ્વકં રૂપં દર્શયામાસ ભૂયઃ .
આશ્વાસયામાસ ચ ભીતમેનં
ભૂત્વા પુનઃ સૌમ્યવપુર્મહાત્મા .. ૧૧-૫૦..

અર્જુન ઉવાચ .

દૃષ્ટ્વેદં માનુષં રૂપં તવ સૌમ્યં જનાર્દન .
ઇદાનીમસ્મિ સંવૃત્તઃ સચેતાઃ પ્રકૃતિં ગતઃ .. ૧૧-૫૧..

શ્રીભગવાનુવાચ .

સુદુર્દર્શમિદં રૂપં દૃષ્ટ્વાનસિ યન્મમ .
દેવા અપ્યસ્ય રૂપસ્ય નિત્યં દર્શનકાઙ્ક્ષિણઃ .. ૧૧-૫૨..

નાહં વેદૈર્ન તપસા ન દાનેન ન ચેજ્યયા .
શક્ય એવંવિધો દ્રષ્ટું દૃષ્ટવાનસિ માં યથા .. ૧૧-૫૩..

ભક્ત્યા ત્વનન્યયા શક્ય અહમેવંવિધોઽર્જુન .
જ્ઞાતું દ્રષ્ટું ચ તત્વેન પ્રવેષ્ટું ચ પરંતપ .. ૧૧-૫૪..

મત્કર્મકૃન્મત્પરમો મદ્ભક્તઃ સઙ્ગવર્જિતઃ .
નિર્વૈરઃ સર્વભૂતેષુ યઃ સ મામેતિ પાણ્ડવ .. ૧૧-૫૫..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
વિશ્વરૂપદર્શનયોગો નામૈકાદશોઽધ્યાયઃ .. ૧૨-૧૧..

અથ દ્વાદશોઽધ્યાયઃ . ભક્તિયોગઃ

અર્જુન ઉવાચ .

એવં સતતયુક્તા યે ભક્તાસ્ત્વાં પર્યુપાસતે .
યે ચાપ્યક્ષરમવ્યક્તં તેષાં કે યોગવિત્તમાઃ .. ૧૨-૧..

શ્રીભગવાનુવાચ .

મય્યાવેશ્ય મનો યે માં નિત્યયુક્તા ઉપાસતે .
શ્રદ્ધયા પરયોપેતાઃ તે મે યુક્તતમા મતાઃ .. ૧૨-૨..

યે ત્વક્ષરમનિર્દેશ્યં અવ્યક્તં પર્યુપાસતે .
સર્વત્રગમચિંત્યંચ કૂટસ્થં અચલંધ્રુવમ્ .. ૧૨-૩..

સંનિયમ્યેન્દ્રિયગ્રામં સર્વત્ર સમબુદ્ધયાઃ .
તે પ્રાપ્નુવન્તિ મામેવ સર્વભૂતહિતે રતાઃ .. ૧૨-૪..

ક્લેશોઽધિકતરસ્તેષાં અવ્યક્તાસક્તચેતસામ્ ..
અવ્યક્તાહિ ગતિર્દુઃખં દેહવદ્ભિરવાપ્યતે .. ૧૨-૫..

યે તુ સર્વાણિ કર્માણિ મયિ સંન્યસ્ય મત્પરઃ .
અનન્યેનૈવ યોગેન માં ધ્યાયન્ત ઉપાસતે .. ૧૨-૬..

તેષામહં સમુદ્ધર્તા મૃત્યુસંસારસાગરાત્ .
ભવામિ ન ચિરાત્પાર્થ મય્યાવેશિતચેતસામ્ .. ૧૨-૭..

મય્યેવ મન આધત્સ્વ મયિ બુદ્ધિં નિવેશય .
નિવસિષ્યસિ મય્યેવ અત ઊર્ધ્વં ન સંશયઃ .. ૧૨-૮..

અથચિત્તં સમાધાતું ન શક્નોષિ મયિ સ્થિરમ્ .
અભ્યાસયોગેન તતો મામિચ્છાપ્તું ધનંજય .. ૧૨-૯..

અભ્યાસેઽપ્યસમર્થોઽસિ મત્કર્મપરમો ભવ .
મદર્થમપિ કર્માણિ કુર્વન્સિદ્ધિમવાપ્સ્યસિ .. ૧૨-૧૦..

અથૈતદપ્યશક્તોઽસિ કર્તું મદ્યોગમાશ્રિતઃ .
સર્વકર્મફલત્યાગં તતઃ કુરુ યતાત્મવાન્ .. ૧૨-૧૧..

શ્રેયો હિ જ્ઞાનમભ્યાસાજ્જ્ઞાનાદ્ધ્યાનં વિશિષ્યતે .
ધ્યાનાત્કર્મફલત્યાગસ્ત્યાગાચ્છાંતિરનન્તરમ્ .. ૧૨-૧૨..

અદ્વેષ્ટા સર્વભૂતાનાં મૈત્રઃ કરુણ એવ ચ .
નિર્મમો નિરહઙ્કારઃ સમદુઃખસુખઃ ક્ષમી .. ૧૨-૧૩..

સંતુષ્ટઃ સતતં યોગી યતાત્મા દૃઢનિશ્ચયઃ .
મય્યર્પિતમનોબુદ્ધિર્યો મદ્ભક્તઃ સ મે પ્રિયઃ .. ૧૨-૧૪..

યસ્માન્નોદ્વિજતે લોકો લોકાન્નોદ્વિજતે ચ યઃ .
હર્ષામર્ષભયોદ્વેગૈર્મુક્તો યઃ સ ચ મે પ્રિયઃ .. ૧૨-૧૫..

અનપેક્ષઃ શુચિર્દક્ષ ઉદાસીનો ગતવ્યથઃ .
સર્વારમ્ભપરિત્યાગી યો મદ્ભક્તઃ સ મે પ્રિયઃ .. ૧૨-૧૬..

યો ન હૃષ્યતિ ન દ્વેષ્ટિ ન શોચતિ ન કાઙ્ક્ષતિ .
શુભાશુભપરિત્યાગી ભક્તિમાન્યઃ સ મે પ્રિયઃ .. ૧૨-૧૭..

સમઃ શત્રૌ ચ મિત્રે ચ તથા માનાપમાનયોઃ .
શીતોષ્ણસુખદુઃખેષુ સમઃ સઙ્ગવિવર્જિતઃ .. ૧૨-૧૮..

તુલ્યનિન્દાસ્તુતિર્મૌની સંતુષ્ટો યેન કેનચિત્ .
અનિકેતઃ સ્થિરમતિર્ભક્તિમાન્મે પ્રિયો નરઃ .. ૧૨-૧૯..

યે તુ ધર્મ્યામૃતમિદં યથોક્તં પર્યુપાસતે .
શ્રદ્દધાના મત્પરમા ભક્તાસ્તેઽતીવ મે પ્રિયાઃ .. ૧૨-૨૦..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
ભક્તિયોગો નામ દ્વાદશોઽધ્યાયઃ .. ૧૨..

અથ ત્રયોદશોઽધ્યાયઃ .   ક્ષેત્રક્ષેત્રજ્ઞવિભાગયોગઃ

અર્જુન ઉવાચ .

પ્રકૃતિં પુરુષં ચૈવ ક્ષેત્રં ક્ષેત્રજ્ઞમેવ ચ .
એતદ્વેદિતુમિચ્છામિ જ્ઞાનં જ્ઞેયં ચ કેશવ .. ૧૩-૧..

શ્રીભગવાનુવાચ .

ઇદં શરીરં કૌન્તેય ક્ષેત્રમિત્યભિધીયતે .
એતદ્યો વેત્તિ તં પ્રાહુઃ ક્ષેત્રજ્ઞ ઇતિ તદ્વિદઃ .. ૧૩-૨..

ક્ષેત્રજ્ઞં ચાપિ માં વિદ્ધિ સર્વક્ષેત્રેષુ ભારત .
ક્ષેત્રક્ષેત્રજ્ઞયોર્જ્ઞાનં યત્તજ્જ્ઞાનં મતં મમ .. ૧૩-૩..

તત્ક્ષેત્રં યચ્ચ યાદૃક્ચ યદ્વિકારિ યતશ્ચ યત્ .
સ ચ યો યત્પ્રભાવશ્ચ તત્સમાસેન મે શૃણુ .. ૧૩-૪..

ઋષિભિર્બહુધા ગીતં છન્દોભિર્વિવિધૈઃ પૃથક્ .
બ્રહ્મસૂત્રપદૈશ્ચૈવ હેતુમદ્ભિર્વિનિશ્ચિતૈઃ .. ૧૩-૫..

મહાભૂતાન્યહંકારો બુદ્ધિરવ્યક્તમેવ ચ .
ઇન્દ્રિયાણિ દશૈકં ચ પંચ ચેન્દ્રિયગોચરાઃ .. ૧૩-૬..

ઇચ્છા દ્વેષઃ સુખં દુઃખં સંઘાતશ્ચેતના ધૃતિઃ .
એતત્ક્ષેત્રં સમાસેન સવિકારમુદાહૃતમ્ .. ૧૩-૭..

અમાનિત્વમદમ્ભિત્વમહિંસા ક્ષાન્તિરાર્જવમ્ .
આચાર્યોપાસનં શૌચં સ્થૈર્યમાત્મવિનિગ્રહઃ .. ૧૩-૮..

ઇન્દ્રિયાર્થેષુ વૈરાગ્યમનહંકાર એવ ચ .
જન્મમૃત્યુજરાવ્યાધિદુઃખદોષાનુદર્શનમ્ .. ૧૩-૯..

અસક્તિરનભિષ્વઙ્ગઃ પુત્રદારગૃહાદિષુ .
નિત્યં ચ સમચિત્તત્વમિષ્ટાનિષ્ટોપપત્તિષુ .. ૧૩-૧૦..

મયિ ચાનન્યયોગેન ભક્તિરવ્યભિચારિણી .
વિવિક્તદેશસેવિત્વમરતિર્જનસંસદિ .. ૧૩-૧૧..

અધ્યાત્મજ્ઞાનનિત્યત્વં તત્ત્વજ્ઞાનાર્થદર્શનમ્ .
એતજ્જ્ઞાનમિતિ પ્રોક્તમજ્ઞાનં યદતોઽન્યથા .. ૧૩-૧૨..

જ્ઞેયં યત્તત્પ્રવક્ષ્યામિ યજ્જ્ઞાત્વાઽમૃતમશ્નુતે .
અનાદિમત્પરં બ્રહ્મ ન સત્તન્નાસદુચ્યતે .. ૧૩-૧૩..

સર્વતઃ પાણિપાદં તત્સર્વતોઽક્ષિશિરોમુખમ્ .
સર્વતઃ શ્રુતિમલ્લોકે સર્વમાવૃત્ય તિષ્ઠતિ .. ૧૩-૧૪..

સર્વેન્દ્રિયગુણાભાસં સર્વેન્દ્રિયવિવર્જિતમ્ .
અસક્તં સર્વભૃચ્ચૈવ નિર્ગુણં ગુણભોક્તૃ ચ .. ૧૩-૧૫..

બહિરન્તશ્ચ ભૂતાનામચરં ચરમેવ ચ .
સૂક્ષ્મત્વાત્તદવિજ્ઞેયં દૂરસ્થં ચાન્તિકે ચ તત્ .. ૧૩-૧૬..

અવિભક્તં ચ ભૂતેષુ વિભક્તમિવ ચ સ્થિતમ્ .
ભૂતભર્તૃ ચ તજ્જ્ઞેયં ગ્રસિષ્ણુ પ્રભવિષ્ણુ ચ .. ૧૩-૧૭..

જ્યોતિષામપિ તજ્જ્યોતિસ્તમસઃ પરમુચ્યતે .
જ્ઞાનં જ્ઞેયં જ્ઞાનગમ્યં હૃદિ સર્વસ્ય વિષ્ઠિતમ્ .. ૧૩-૧૮..

ઇતિ ક્ષેત્રં તથા જ્ઞાનં જ્ઞેયં ચોક્તં સનાસતઃ .
મદ્ભક્ત એતદ્વિજ્ઞાય મદ્ભાવાયોપપદ્યતે .. ૧૩-૧૯..

પ્રકૃતિં પુરુષં ચૈવ વિદ્ધ્યનાદિ ઉભાવપિ .
વિકારાંશ્ચ ગુણાંશ્ચૈવ વિદ્ધિ પ્રકૃતિસંભવાન્ .. ૧૩-૨૦..

કાર્યકારણકર્તૃત્વે હેતુઃ પ્રકૃતિરુચ્યતે .
પુરુષઃ સુખદુઃખાનાં ભોક્તૃત્વે હેતુરુચ્યતે .. ૧૩-૨૧..

પુરુષઃ પ્રકૃતિસ્થો હિ ભુઙ્ક્તે પ્રકૃતિજાન્ગુણાન્ .
કારણં ગુણસઙ્ગોઽસ્ય સદસદ્યોનિજન્મસુ .. ૧૩-૨૨..

ઉપદ્રષ્ટાનુમન્તા ચ ભર્તા ભોક્તા મહેશ્વરઃ .
પરમાત્મેતિ ચાપ્યુક્તો દેહેઽસ્મિન્પુરુષઃ પરઃ .. ૧૩-૨૩..

ય એવં વેત્તિ પુરુષં પ્રકૃતિં ચ ગુણૈઃ સહ .
સર્વથા વર્તમાનોઽપિ ન સ ભૂયોઽભિજાયતે .. ૧૩-૨૪..

ધ્યાનેનાત્મનિ પશ્યન્તિ કેચિદાત્માનમાત્મના .
અન્યે સાઙ્ખ્યેન યોગેન કર્મયોગેન ચાપરે .. ૧૩-૨૫..

અન્યે ત્વેવમજાનન્તઃ શ્રુત્વાન્યેભ્ય ઉપાસતે .
તેઽપિ ચાતિતરન્ત્યેવ મૃત્યું શ્રુતિપરાયણાઃ .. ૧૩-૨૬..

યાવત્સંજાયતે કિંચિત્સત્ત્વં સ્થાવરજઙ્ગમમ્ .
ક્ષેત્રક્ષેત્રજ્ઞસંયોગાત્તદ્વિદ્ધિ ભરતર્ષભ .. ૧૩-૨૭..

સમં સર્વેષુ ભૂતેષુ તિષ્ઠન્તં પરમેશ્વરમ્
વિનશ્યત્સ્વવિનશ્યન્તં યઃ પશ્યતિ સ પશ્યતિ .. ૧૩-૨૮..

સમં પશ્યન્હિ સર્વત્ર સમવસ્થિતમીશ્વરમ્ .

ન હિનસ્ત્યાત્મનાત્માનં તતો યાતિ પરાં ગતિમ્ .. ૧૩-૨૯..

પ્રકૃત્યૈવ ચ કર્માણિ ક્રિયમાણાનિ સર્વશઃ .
યઃ પશ્યતિ તથાત્માનમકર્તારં સ પશ્યતિ .. ૧૩-૩૦..

યદા ભૂતપૃથગ્ભાવમેકસ્થમનુપશ્યતિ .
તત એવ ચ વિસ્તારં બ્રહ્મ સંપદ્યતે તદા .. ૧૩-૩૧..

અનાદિત્વાન્નિર્ગુણત્વાત્પરમાત્માયમવ્યયઃ .
શરીરસ્થોઽપિ કૌન્તેય ન કરોતિ ન લિપ્યતે .. ૧૩-૩૨..

યથા સર્વગતં સૌક્ષ્મ્યાદાકાશં નોપલિપ્યતે .
સર્વત્રાવસ્થિતો દેહે તથાત્મા નોપલિપ્યતે .. ૧૩-૩૩..

યથા પ્રકાશયત્યેકઃ કૃત્સ્નં લોકમિમં રવિઃ .
ક્ષેત્રં ક્ષેત્રી તથા કૃત્સ્નં પ્રકાશયતિ ભારત .. ૧૩-૩૪..

ક્ષેત્રક્ષેત્રજ્ઞયોરેવમન્તરં જ્ઞાનચક્ષુષા .
ભૂતપ્રકૃતિમોક્ષં ચ યે વિદુર્યાન્તિ તે પરમ્ .. ૧૩-૩૫..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
ક્ષેત્રક્ષેત્રજ્ઞવિભાગયોગો નામ ત્રયોદશોઽધ્યાયઃ .. ૧૩..

અથ ચતુર્દશોઽધ્યાયઃ .   ગુણત્રયવિભાગયોગઃ

શ્રીભગવાનુવાચ .

પરં ભૂયઃ પ્રવક્ષ્યામિ જ્ઞાનાનાં જ્ઞાનમુત્તમમ્ .
યજ્જ્ઞાત્વા મુનયઃ સર્વે પરાં સિદ્ધિમિતો ગતાઃ .. ૧૪-૧..

ઇદં જ્ઞાનમુપાશ્રિત્ય મમ સાધર્મ્યમાગતાઃ .
સર્ગેઽપિ નોપજાયન્તે પ્રલયે ન વ્યથન્તિ ચ .. ૧૪-૨..

મમ યોનિર્મહદ્ બ્રહ્મ તસ્મિન્ગર્ભં દધામ્યહમ્ .
સંભવઃ સર્વભૂતાનાં તતો ભવતિ ભારત .. ૧૪-૩..

સર્વયોનિષુ કૌન્તેય મૂર્તયઃ સંભવન્તિ યાઃ .
તાસાં બ્રહ્મ મહદ્યોનિરહં બીજપ્રદઃ પિતા .. ૧૪-૪..

સત્ત્વં રજસ્તમ ઇતિ ગુણાઃ પ્રકૃતિસમ્ભવાઃ .
નિબધ્નન્તિ મહાબાહો દેહે દેહિનમવ્યયમ્ .. ૧૪-૫..

તત્ર સત્ત્વં નિર્મલત્વાત્પ્રકાશકમનામયમ્ .
સુખસઙ્ગેન બધ્નાતિ જ્ઞાનસઙ્ગેન ચાનઘ .. ૧૪-૬..

રજો રાગાત્મકં વિદ્ધિ તૃષ્ણાસઙ્ગસમુદ્ભવમ્ .
તન્નિબધ્નાતિ કૌન્તેય કર્મસઙ્ગેન દેહિનમ્ .. ૧૪-૭..

તમસ્ત્વજ્ઞાનજં વિદ્ધિ મોહનં સર્વદેહિનામ્ .
પ્રમાદાલસ્યનિદ્રાભિસ્તન્નિબધ્નાતિ ભારત .. ૧૪-૮..

સત્ત્વં સુખે સંજયતિ રજઃ કર્મણિ ભારત .
જ્ઞાનમાવૃત્ય તુ તમઃ પ્રમાદે સંજયત્યુત .. ૧૪-૯..

રજસ્તમશ્ચાભિભૂય સત્ત્વં ભવતિ ભારત .
રજઃ સત્ત્વં તમશ્ચૈવ તમઃ સત્ત્વં રજસ્તથા .. ૧૪-૧૦..

સર્વદ્વારેષુ દેહેઽસ્મિન્પ્રકાશ ઉપજાયતે .
જ્ઞાનં યદા તદા વિદ્યાદ્વિવૃદ્ધં સત્ત્વમિત્યુત .. ૧૪-૧૧..

લોભઃ પ્રવૃત્તિરારમ્ભઃ કર્મણામશમઃ સ્પૃહા .
રજસ્યેતાનિ જાયન્તે વિવૃદ્ધે ભરતર્ષભ .. ૧૪-૧૨..

અપ્રકાશોઽપ્રવૃત્તિશ્ચ પ્રમાદો મોહ એવ ચ .
તમસ્યેતાનિ જાયન્તે વિવૃદ્ધે કુરુનન્દન .. ૧૪-૧૩..

યદા સત્ત્વે પ્રવૃદ્ધે તુ પ્રલયં યાતિ દેહભૃત્ .
તદોત્તમવિદાં લોકાનમલાન્પ્રતિપદ્યતે .. ૧૪-૧૪..

રજસિ પ્રલયં ગત્વા કર્મસઙ્ગિષુ જાયતે .
તથા પ્રલીનસ્તમસિ મૂઢયોનિષુ જાયતે .. ૧૪-૧૫..

કર્મણઃ સુકૃતસ્યાહુઃ સાત્ત્વિકં નિર્મલં ફલમ્ .
રજસસ્તુ ફલં દુઃખમજ્ઞાનં તમસઃ ફલમ્ .. ૧૪-૧૬..

સત્ત્વાત્સંજાયતે જ્ઞાનં રજસો લોભ એવ ચ .
પ્રમાદમોહૌ તમસો ભવતોઽજ્ઞાનમેવ ચ .. ૧૪-૧૭..

ઊર્ધ્વં ગચ્છન્તિ સત્ત્વસ્થા મધ્યે તિષ્ઠન્તિ રાજસાઃ .
જઘન્યગુણવૃત્તિસ્થા અધો ગચ્છન્તિ તામસાઃ .. ૧૪-૧૮..

નાન્યં ગુણેભ્યઃ કર્તારં યદા દ્રષ્ટાનુપશ્યતિ .
ગુણેભ્યશ્ચ પરં વેત્તિ મદ્ભાવં સોઽધિગચ્છતિ .. ૧૪-૧૯..

ગુણાનેતાનતીત્ય ત્રીન્દેહી દેહસમુદ્ભવાન્ .
જન્મમૃત્યુજરાદુઃખૈર્વિમુક્તોઽમૃતમશ્નુતે .. ૧૪-૨૦..

અર્જુન ઉવાચ .

કૈર્લિઙ્ગૈસ્ત્રીન્ગુણાનેતાનતીતો ભવતિ પ્રભો .
કિમાચારઃ કથં ચૈતાંસ્ત્રીન્ગુણાનતિવર્તતે .. ૧૪-૨૧..

श्रीभगवानुवाच .

પ્રકાશં ચ પ્રવૃત્તિં ચ મોહમેવ ચ પાણ્ડવ .
ન દ્વેષ્ટિ સંપ્રવૃત્તાનિ ન નિવૃત્તાનિ કાઙ્ક્ષતિ .. ૧૪-૨૨..

ઉદાસીનવદાસીનો ગુણૈર્યો ન વિચાલ્યતે .
ગુણા વર્તન્ત ઇત્યેવ યોઽવતિષ્ઠતિ નેઙ્ગતે .. ૧૪-૨૩..

સમદુઃખસુખઃ સ્વસ્થઃ સમલોષ્ટાશ્મકાંચનઃ .
તુલ્યપ્રિયાપ્રિયો ધીરસ્તુલ્યનિન્દાત્મસંસ્તુતિઃ .. ૧૪-૨૪..

માનાપમાનયોસ્તુલ્યસ્તુલ્યો મિત્રારિપક્ષયોઃ .
સર્વારમ્ભપરિત્યાગી ગુણાતીતઃ સ ઉચ્યતે .. ૧૪-૨૫..

માં ચ યોઽવ્યભિચારેણ ભક્તિયોગેન સેવતે .
સ ગુણાન્સમતીત્યૈતાન્બ્રહ્મભૂયાય કલ્પતે .. ૧૪-૨૬..

બ્રહ્મણો હિ પ્રતિષ્ઠાહમમૃતસ્યાવ્યયસ્ય ચ .
શાશ્વતસ્ય ચ ધર્મસ્ય સુખસ્યૈકાન્તિકસ્ય ચ .. ૧૪-૨૭..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
ગુણત્રયવિભાગયોગો નામ ચતુર્દશોઽધ્યાયઃ .. ૧૪..

અથ પંચદશોઽધ્યાયઃ . પુરુષોત્તમયોગઃ

શ્રીભગવાનુવાચ .

ઊર્ધ્વમૂલમધઃશાખમશ્વત્થં પ્રાહુરવ્યયમ્ .
છન્દાંસિ યસ્ય પર્ણાનિ યસ્તં વેદ સ વેદવિત્ .. ૧૫-૧..

અધશ્ચોર્ધ્વં પ્રસૃતાસ્તસ્ય શાખા
ગુણપ્રવૃદ્ધા વિષયપ્રવાલાઃ .
અધશ્ચ મૂલાન્યનુસંતતાનિ
કર્માનુબન્ધીનિ મનુષ્યલોકે .. ૧૫-૨..

ન રૂપમસ્યેહ તથોપલભ્યતે
નાન્તો ન ચાદિર્ન ચ સંપ્રતિષ્ઠા .
અશ્વત્થમેનં સુવિરૂઢમૂલં
અસઙ્ગશસ્ત્રેણ દૃઢેન છિત્ત્વા .. ૧૫-૩..

તતઃ પદં તત્પરિમાર્ગિતવ્યં
યસ્મિન્ગતા ન નિવર્તન્તિ ભૂયઃ .
તમેવ ચાદ્યં પુરુષં પ્રપદ્યે .
યતઃ પ્રવૃત્તિઃ પ્રસૃતા પુરાણી .. ૧૫-૪..

નિર્માનમોહા જિતસઙ્ગદોષા
અધ્યાત્મનિત્યા વિનિવૃત્તકામાઃ .
દ્વન્દ્વૈર્વિમુક્તાઃ સુખદુઃખસંજ્ઞૈઃ
ગચ્છન્ત્યમૂઢાઃ પદમવ્યયં તત્ .. ૧૫-૫..

ન તદ્ભાસયતે સૂર્યો ન શશાઙ્કો ન પાવકઃ .
યદ્ગત્વા ન નિવર્તંતે તદ્ધામ પરમં મમ .. ૧૫-૬..

મમૈવાંશો જીવલોકે જીવભૂતઃ સનાતનઃ .
મનઃષષ્ઠાનીન્દ્રિયાણિ પ્રકૃતિસ્થાનિ કર્ષતિ .. ૧૫-૭..

શરીરં યદવાપ્નોતિ યચ્ચાપ્યુત્ક્રામતીશ્વરઃ .
ગૃહિત્વૈતાનિ સંયાતિ વાયુર્ગંધાનિવાશયાત્ .. ૧૫-૮..

શ્રોત્રં ચક્ષુઃ સ્પર્શનં ચ રસનં ઘ્રાણમેવ ચ .
અધિષ્ઠાય મનશ્ચાયં વિષયાનુપસેવતે .. ૧૫-૯..

ઉત્ક્રામન્તં સ્થિતં વાઽપિ ભુંજાનં વા ગુણાન્વિતમ્ .
વિમૂઢા નાનુપશ્યન્તિ પશ્યન્તિ જ્ઞાનચક્ષુષઃ .. ૧૫-૧૦..

યતન્તો યોગિનશ્ચૈનં પશ્યન્ત્યાત્મન્યવસ્થિતમ્ .
યતન્તોઽપ્યકૃતાત્માનો નૈનં પશ્યંત્યચેતસઃ .. ૧૫-૧૧..

યદાદિત્યગતં તેજો જગદ્ભાસયતેઽખિલમ્ .
યચ્ચન્દ્રમસિ યચ્ચાગ્નૌ તત્તેજો વિદ્ધિ મામકમ્ .. ૧૫-૧૨..

ગામાવિશ્ય ચ ભૂતાનિ ધારયામ્યહમોજસા .
પુષ્ણામિ ચૌષધીઃ સર્વાઃ સોમો ભૂત્વા રસાત્મકઃ .. ૧૫-૧૩..

અહં વૈશ્વાનરો ભૂત્વા પ્રાણિનાં દેહમાશ્રિતઃ .
પ્રાણાપાનસમાયુક્તઃ પચામ્યન્નં ચતુર્વિધમ્ .. ૧૫-૧૪..

સર્વસ્ય ચાહં હૃદિ સન્નિવિષ્ટો
મત્તઃ સ્મૃતિર્જ્ઞાનમપોહનંચ .
વેદૈશ્ચ સર્વૈરહમેવ વેદ્યો
વેદાન્તકૃદ્વેદવિદેવ ચાહમ્ .. ૧૫-૧૫..

દ્વાવિમૌ પુરુષૌ લોકે ક્ષરશ્ચાક્ષર એવ ચ .
ક્ષરઃ સર્વાણિ ભૂતાનિ કૂટસ્થોઽક્ષર ઉચ્યતે .. ૧૫-૧૬..

ઉત્તમઃ પુરુષસ્ત્વન્યઃ પરમાત્મેત્યુધાહૃતઃ .
યો લોકત્રયમાવિશ્ય બિભર્ત્યવ્યય ઈશ્વરઃ .. ૧૫-૧૭..

યસ્માત્ક્ષરમતીતોઽહમક્ષરાદપિ ચોત્તમઃ .
અતોઽસ્મિ લોકે વેદેચ પ્રથિતઃ પુરુષોત્તમઃ .. ૧૫-૧૮..

યો મામેવમસંમૂઢો જાનાતિપુરુષોત્તમમ્ .
સ સર્વવિદ્ભજતિ માં સર્વભાવેન ભારત .. ૧૫-૧૯..

ઇતિ ગુહ્યતમં શાસ્ત્રમિદમુક્તં મયાઽનઘ .
એતત્બુદ્ધ્વા બુદ્ધિમાન્સ્યાત્કૃતકૃત્યશ્ચ ભારત .. ૧૫-૨૦..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુન સંવાદે
પુરુષોત્તમયોગો નામ પંચદશોઽધ્યાયઃ .. ૧૫..

અથ ષોડશોઽધ્યાયઃ . દૈવાસુરસંપદ્વિભાગયોગઃ

શ્રીભગવાનુવાચ .

અભયં સત્ત્વસંશુદ્ધિર્જ્ઞાનયોગવ્યવસ્થિતિઃ .
દાનં દમશ્ચ યજ્ઞશ્ચ સ્વાધ્યાયસ્તપ આર્જવમ્ .. ૧૬-૧..

અહિંસા સત્યમક્રોધસ્ત્યાગઃ શાન્તિરપૈશુનમ્ .
દયા ભૂતેષ્વલોલુપ્ત્વં માર્દવં હ્રીરચાપલમ્ .. ૧૬-૨..

તેજઃ ક્ષમા ધૃતિઃ શૌચમદ્રોહો નાતિમાનિતા .
ભવન્તિ સંપદં દૈવીમભિજાતસ્ય ભારત .. ૧૬-૩..

દમ્ભો દર્પોઽભિમાનશ્ચ ક્રોધઃ પારુષ્યમેવ ચ .
અજ્ઞાનં ચાભિજાતસ્ય પાર્થ સંપદમાસુરીમ્ .. ૧૬-૪..

દૈવી સંપદ્વિમોક્ષાય નિબન્ધાયાસુરી મતા .
મા શુચઃ સંપદં દૈવીમભિજાતોઽસિ પાણ્ડવ .. ૧૬-૫..

દ્વૌ ભૂતસર્ગૌ લોકેઽસ્મિન્દૈવ આસુર એવ ચ .
દૈવો વિસ્તરશઃ પ્રોક્ત આસુરં પાર્થ મે શૃણુ .. ૧૬-૬..

પ્રવૃત્તિં ચ નિવૃત્તિં ચ જના ન વિદુરાસુરાઃ .
ન શૌચં નાપિ ચાચારો ન સત્યં તેષુ વિદ્યતે .. ૧૬-૭..

અસત્યમપ્રતિષ્ઠં તે જગદાહુરનીશ્વરમ્ .
અપરસ્પરસંભૂતં કિમન્યત્કામહૈતુકમ્ .. ૧૬-૮..

એતાં દૃષ્ટિમવષ્ટભ્ય નષ્ટાત્માનોઽલ્પબુદ્ધયઃ .
પ્રભવન્ત્યુગ્રકર્માણઃ ક્ષયાય જગતોઽહિતાઃ .. ૧૬-૯..

કામમાશ્રિત્ય દુષ્પૂરં દમ્ભમાનમદાન્વિતાઃ .
મોહાદ્ગૃહીત્વાસદ્ગ્રાહાન્પ્રવર્તન્તેઽશુચિવ્રતાઃ .. ૧૬-૧૦..

ચિન્તામપરિમેયાં ચ પ્રલયાન્તામુપાશ્રિતાઃ .
કામોપભોગપરમા એતાવદિતિ નિશ્ચિતાઃ .. ૧૬-૧૧..

આશાપાશશતૈર્બદ્ધાઃ કામક્રોધપરાયણાઃ .
ઈહન્તે કામભોગાર્થમન્યાયેનાર્થસંચયાન્ .. ૧૬-૧૨..

ઇદમદ્ય મયા લબ્ધમિમં પ્રાપ્સ્યે મનોરથમ્ .
ઇદમસ્તીદમપિ મે ભવિષ્યતિ પુનર્ધનમ્ .. ૧૬-૧૩..

અસૌ મયા હતઃ શત્રુર્હનિષ્યે ચાપરાનપિ .
ઈશ્વરોઽહમહં ભોગી સિદ્ધોઽહં બલવાન્સુખી .. ૧૬-૧૪..

આઢ્યોઽભિજનવાનસ્મિ કોઽન્યોસ્તિ સદૃશો મયા .
યક્ષ્યે દાસ્યામિ મોદિષ્ય ઇત્યજ્ઞાનવિમોહિતાઃ .. ૧૬-૧૫..

અનેકચિત્તવિભ્રાન્તા મોહજાલસમાવૃતાઃ .
પ્રસક્તાઃ કામભોગેષુ પતન્તિ નરકેઽશુચૌ .. ૧૬-૧૬..

આત્મસંભાવિતાઃ સ્તબ્ધા ધનમાનમદાન્વિતાઃ .
યજન્તે નામયજ્ઞૈસ્તે દમ્ભેનાવિધિપૂર્વકમ્ .. ૧૬-૧૭..

અહંકારં બલં દર્પં કામં ક્રોધં ચ સંશ્રિતાઃ .
મામાત્મપરદેહેષુ પ્રદ્વિષન્તોઽભ્યસૂયકાઃ .. ૧૬-૧૮..

તાનહં દ્વિષતઃ ક્રુરાન્સંસારેષુ નરાધમાન્ .
ક્ષિપામ્યજસ્રમશુભાનાસુરીષ્વેવ યોનિષુ .. ૧૬-૧૯..

આસુરીં યોનિમાપન્ના મૂઢા જન્મનિજન્મનિ .
મામપ્રાપ્યૈવ કૌન્તેય તતો યાન્ત્યધમાં ગતિમ્ .. ૧૬-૨૦..

ત્રિવિધં નરકસ્યેદં દ્વારં નાશનમાત્મનઃ .
કામઃ ક્રોધસ્તથા લોભસ્તસ્માદેતત્ત્રયં ત્યજેત્ .. ૧૬-૨૧..

એતૈર્વિમુક્તઃ કૌન્તેય તમોદ્વારૈસ્ત્રિભિર્નરઃ .
આચરત્યાત્મનઃ શ્રેયસ્તતો યાતિ પરાં ગતિમ્ .. ૧૬-૨૨..

યઃ શાસ્ત્રવિધિમુત્સૃજ્ય વર્તતે કામકારતઃ .
ન સ સિદ્ધિમવાપ્નોતિ ન સુખં ન પરાં ગતિમ્ .. ૧૬-૨૩..

તસ્માચ્છાસ્ત્રં પ્રમાણં તે કાર્યાકાર્યવ્યવસ્થિતૌ .
જ્ઞાત્વા શાસ્ત્રવિધાનોક્તં કર્મ કર્તુમિહાર્હસિ .. ૧૬-૨૪..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
દૈવાસુરસંપદ્વિભાગયોગો નામ ષોડશોઽધ્યાયઃ .. ૧૬..

અથ સપ્તદશોઽધ્યાયઃ . શ્રદ્ધાત્રયવિભાગયોગઃ

અર્જુન ઉવાચ .

યે શાસ્ત્રવિધિમુત્સૃજ્ય યજન્તે શ્રદ્ધયાન્વિતાઃ .
તેષાં નિષ્ઠા તુ કા કૃષ્ણ સત્ત્વમાહો રજસ્તમઃ .. ૧૭-૧..

શ્રીભગવાનુવાચ .

ત્રિવિધા ભવતિ શ્રદ્ધા દેહિનાં સા સ્વભાવજા .
સાત્ત્વિકી રાજસી ચૈવ તામસી ચેતિ તાં શૃણુ .. ૧૭-૨..

સત્ત્વાનુરૂપા સર્વસ્ય શ્રદ્ધા ભવતિ ભારત .
શ્રદ્ધામયોઽયં પુરુષો યો યચ્છ્રદ્ધઃ સ એવ સઃ .. ૧૭-૩..

યજન્તે સાત્ત્વિકા દેવાન્યક્ષરક્ષાંસિ રાજસાઃ .
પ્રેતાન્ભૂતગણાંશ્ચાન્યે યજન્તે તામસા જનાઃ .. ૧૭-૪..

અશાસ્ત્રવિહિતં ઘોરં તપ્યન્તે યે તપો જનાઃ .
દમ્ભાહંકારસંયુક્તાઃ કામરાગબલાન્વિતાઃ .. ૧૭-૫..

કર્ષયન્તઃ શરીરસ્થં ભૂતગ્રામમચેતસઃ .
માં ચૈવાન્તઃશરીરસ્થં તાન્વિદ્ધ્યાસુરનિશ્ચયાન્ .. ૧૭-૬..

આહારસ્ત્વપિ સર્વસ્ય ત્રિવિધો ભવતિ પ્રિયઃ .
યજ્ઞસ્તપસ્તથા દાનં તેષાં ભેદમિમં શૃણુ .. ૧૭-૭..

આયુઃસત્ત્વબલારોગ્યસુખપ્રીતિવિવર્ધનાઃ .
રસ્યાઃ સ્નિગ્ધાઃ સ્થિરા હૃદ્યા આહારાઃ સાત્ત્વિકપ્રિયાઃ .. ૧૭-૮..

કટ્વમ્લલવણાત્યુષ્ણતીક્ષ્ણરૂક્ષવિદાહિનઃ .
આહારા રાજસસ્યેષ્ટા દુઃખશોકામયપ્રદાઃ .. ૧૭-૯..

યાતયામં ગતરસં પૂતિ પર્યુષિતં ચ યત્ .
ઉચ્છિષ્ટમપિ ચામેધ્યં ભોજનં તામસપ્રિયમ્ .. ૧૭-૧૦..

અફલાકાઙ્ક્ષિભિર્યજ્ઞો વિધિદૃષ્ટો ય ઇજ્યતે .
યષ્ટવ્યમેવેતિ મનઃ સમાધાય સ સાત્ત્વિકઃ .. ૧૭-૧૧..

અભિસંધાય તુ ફલં દમ્ભાર્થમપિ ચૈવ યત્ .
ઇજ્યતે ભરતશ્રેષ્ઠ તં યજ્ઞં વિદ્ધિ રાજસમ્ .. ૧૭-૧૨..

વિધિહીનમસૃષ્ટાન્નં મન્ત્રહીનમદક્ષિણમ્ .
શ્રદ્ધાવિરહિતં યજ્ઞં તામસં પરિચક્ષતે .. ૧૭-૧૩..

દેવદ્વિજગુરુપ્રાજ્ઞપૂજનં શૌચમાર્જવમ્ .
બ્રહ્મચર્યમહિંસા ચ શારીરં તપ ઉચ્યતે .. ૧૭-૧૪..

અનુદ્વેગકરં વાક્યં સત્યં પ્રિયહિતં ચ યત્ .
સ્વાધ્યાયાભ્યસનં ચૈવ વાઙ્મયં તપ ઉચ્યતે .. ૧૭-૧૫..

મનઃ પ્રસાદઃ સૌમ્યત્વં મૌનમાત્મવિનિગ્રહઃ .
ભાવસંશુદ્ધિરિત્યેતત્તપો માનસમુચ્યતે .. ૧૭-૧૬..

શ્રદ્ધયા પરયા તપ્તં તપસ્તત્ત્રિવિધં નરૈઃ .
અફલાકાઙ્ક્ષિભિર્યુક્તૈઃ સાત્ત્વિકં પરિચક્ષતે .. ૧૭-૧૭..

સત્કારમાનપૂજાર્થં તપો દમ્ભેન ચૈવ યત્ .
ક્રિયતે તદિહ પ્રોક્તં રાજસં ચલમધ્રુવમ્ .. ૧૭-૧૮..

મૂઢગ્રાહેણાત્મનો યત્પીડયા ક્રિયતે તપઃ .
પરસ્યોત્સાદનાર્થં વા તત્તામસમુદાહૃતમ્ .. ૧૭-૧૯..

દાતવ્યમિતિ યદ્દાનં દીયતેઽનુપકારિણે .
દેશે કાલે ચ પાત્રે ચ તદ્દાનં સાત્ત્વિકં સ્મૃતમ્ .. ૧૭-૨૦..

યત્તુ પ્રત્યુપકારાર્થં ફલમુદ્દિશ્ય વા પુનઃ .
દીયતે ચ પરિક્લિષ્ટં તદ્દાનં રાજસં સ્મૃતમ્ .. ૧૭-૨૧..

અદેશકાલે યદ્દાનમપાત્રેભ્યશ્ચ દીયતે .
અસત્કૃતમવજ્ઞાતં તત્તામસમુદાહૃતમ્ .. ૧૭-૨૨..

ૐતત્સદિતિ નિર્દેશો બ્રહ્મણસ્ત્રિવિધઃ સ્મૃતઃ .
બ્રાહ્મણાસ્તેન વેદાશ્ચ યજ્ઞાશ્ચ વિહિતાઃ પુરા .. ૧૭-૨૩..

તસ્માદોમિત્યુદાહૃત્ય યજ્ઞદાનતપઃક્રિયાઃ .
પ્રવર્તન્તે વિધાનોક્તાઃ સતતં બ્રહ્મવાદિનામ્ .. ૧૭-૨૪..

તદિત્યનભિસંધાય ફલં યજ્ઞતપઃક્રિયાઃ .
દાનક્રિયાશ્ચ વિવિધાઃ ક્રિયન્તે મોક્ષકાઙ્ક્ષિભિઃ .. ૧૭-૨૫..

સદ્ભાવે સાધુભાવે ચ સદિત્યેતત્પ્રયુજ્યતે .
પ્રશસ્તે કર્મણિ તથા સચ્છબ્દઃ પાર્થ યુજ્યતે .. ૧૭-૨૬..

યજ્ઞે તપસિ દાને ચ સ્થિતિઃ સદિતિ ચોચ્યતે .
કર્મ ચૈવ તદર્થીયં સદિત્યેવાભિધીયતે .. ૧૭-૨૭..

અશ્રદ્ધયા હુતં દત્તં તપસ્તપ્તં કૃતં ચ યત્ .
અસદિત્યુચ્યતે પાર્થ ન ચ તત્પ્રેપ્ય નો ઇહ .. ૧૭-૨૮..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
શ્રદ્ધાત્રયવિભાગયોગો નામ સપ્તદશોઽધ્યાયઃ .. ૧૭..

અથાષ્ટાદશોઽધ્યાયઃ .   મોક્ષસંન્યાસયોગઃ

અર્જુન ઉવાચ .

સંન્યાસસ્ય મહાબાહો તત્ત્વમિચ્છામિ વેદિતુમ્ .
ત્યાગસ્ય ચ હૃષીકેશ પૃથક્કેશિનિષૂદન .. ૧૮-૧..

શ્રીભગવાનુવાચ .

કામ્યાનાં કર્મણાં ન્યાસં સંન્યાસં કવયો વિદુઃ .
સર્વકર્મફલત્યાગં પ્રાહુસ્ત્યાગં વિચક્ષણાઃ .. ૧૮-૨..

ત્યાજ્યં દોષવદિત્યેકે કર્મ પ્રાહુર્મનીષિણઃ .
યજ્ઞદાનતપઃકર્મ ન ત્યાજ્યમિતિ ચાપરે .. ૧૮-૩..

નિશ્ચયં શૃણુ મે તત્ર ત્યાગે ભરતસત્તમ .
ત્યાગો હિ પુરુષવ્યાઘ્ર ત્રિવિધઃ સમ્પ્રકીર્તિતઃ .. ૧૮-૪..

યજ્ઞદાનતપઃકર્મ ન ત્યાજ્યં કાર્યમેવ તત્ .
યજ્ઞો દાનં તપશ્ચૈવ પાવનાનિ મનીષિણામ્ .. ૧૮-૫..

એતાન્યપિ તુ કર્માણિ સઙ્ગં ત્યક્ત્વા ફલાનિ ચ .
કર્તવ્યાનીતિ મે પાર્થ નિશ્ચિતં મતમુત્તમમ્ .. ૧૮-૬..

નિયતસ્ય તુ સંન્યાસઃ કર્મણો નોપપદ્યતે .
મોહાત્તસ્ય પરિત્યાગસ્તામસઃ પરિકીર્તિતઃ .. ૧૮-૭..

દુઃખમિત્યેવ યત્કર્મ કાયક્લેશભયાત્ત્યજેત્ .
સ કૃત્વા રાજસં ત્યાગં નૈવ ત્યાગફલં લભેત્ .. ૧૮-૮..

કાર્યમિત્યેવ યત્કર્મ નિયતં ક્રિયતેઽર્જુન .
સઙ્ગં ત્યક્ત્વા ફલં ચૈવ સ ત્યાગઃ સાત્ત્વિકો મતઃ .. ૧૮-૯..

ન દ્વેષ્ટ્યકુશલં કર્મ કુશલે નાનુષજ્જતે .
ત્યાગી સત્ત્વસમાવિષ્ટો મેધાવી છિન્નસંશયઃ .. ૧૮-૧૦..

ન હિ દેહભૃતા શક્યં ત્યક્તું કર્માણ્યશેષતઃ .
યસ્તુ કર્મફલત્યાગી સ ત્યાગીત્યભિધીયતે .. ૧૮-૧૧..

અનિષ્ટમિષ્ટં મિશ્રં ચ ત્રિવિધં કર્મણઃ ફલમ્ .
ભવત્યત્યાગિનાં પ્રેત્ય ન તુ સંન્યાસિનાં ક્વચિત્ .. ૧૮-૧૨..

પંચૈતાનિ મહાબાહો કારણાનિ નિબોધ મે .
સાઙ્ખ્યે કૃતાન્તે પ્રોક્તાનિ સિદ્ધયે સર્વકર્મણામ્ .. ૧૮-૧૩..

અધિષ્ઠાનં તથા કર્તા કરણં ચ પૃથગ્વિધમ્ .
વિવિધાશ્ચ પૃથક્ચેષ્ટા દૈવં ચૈવાત્ર પંચમમ્ .. ૧૮-૧૪..

શરીરવાઙ્મનોભિર્યત્કર્મ પ્રારભતે નરઃ .
ન્યાય્યં વા વિપરીતં વા પંચૈતે તસ્ય હેતવઃ .. ૧૮-૧૫..

તત્રૈવં સતિ કર્તારમાત્માનં કેવલં તુ યઃ .
પશ્યત્યકૃતબુદ્ધિત્વાન્ન સ પશ્યતિ દુર્મતિઃ .. ૧૮-૧૬..

યસ્ય નાહંકૃતો ભાવો બુદ્ધિર્યસ્ય ન લિપ્યતે .
હત્વાઽપિ સ ઇમાઁલ્લોકાન્ન હન્તિ ન નિબધ્યતે .. ૧૮-૧૭..

જ્ઞાનં જ્ઞેયં પરિજ્ઞાતા ત્રિવિધા કર્મચોદના .
કરણં કર્મ કર્તેતિ ત્રિવિધઃ કર્મસંગ્રહઃ .. ૧૮-૧૮..

જ્ઞાનં કર્મ ચ કર્તા ચ ત્રિધૈવ ગુણભેદતઃ .
પ્રોચ્યતે ગુણસઙ્ખ્યાને યથાવચ્છૃણુ તાન્યપિ .. ૧૮-૧૯..

સર્વભૂતેષુ યેનૈકં ભાવમવ્યયમીક્ષતે .
અવિભક્તં વિભક્તેષુ તજ્જ્ઞાનં વિદ્ધિ સાત્ત્વિકમ્ .. ૧૮-૨૦..

પૃથક્ત્વેન તુ યજ્જ્ઞાનં નાનાભાવાન્પૃથગ્વિધાન્ .
વેત્તિ સર્વેષુ ભૂતેષુ તજ્જ્ઞાનં વિદ્ધિ રાજસમ્ .. ૧૮-૨૧..

યત્તુ કૃત્સ્નવદેકસ્મિન્કાર્યે સક્તમહૈતુકમ્ .
અતત્ત્વાર્થવદલ્પં ચ તત્તામસમુદાહૃતમ્ .. ૧૮-૨૨..

નિયતં સઙ્ગરહિતમરાગદ્વેષતઃ કૃતમ્ .
અફલપ્રેપ્સુના કર્મ યત્તત્સાત્ત્વિકમુચ્યતે .. ૧૮-૨૩..

યત્તુ કામેપ્સુના કર્મ સાહંકારેણ વા પુનઃ .
ક્રિયતે બહુલાયાસં તદ્રાજસમુદાહૃતમ્ .. ૧૮-૨૪..

અનુબન્ધં ક્ષયં હિંસામનપેક્ષ્ય ચ પૌરુષમ્ .
મોહાદારભ્યતે કર્મ યત્તત્તામસમુચ્યતે .. ૧૮-૨૫..

મુક્તસઙ્ગોઽનહંવાદી ધૃત્યુત્સાહસમન્વિતઃ .
સિદ્ધ્યસિદ્ધ્યોર્નિર્વિકારઃ કર્તા સાત્ત્વિક ઉચ્યતે .. ૧૮-૨૬..

રાગી કર્મફલપ્રેપ્સુર્લુબ્ધો હિંસાત્મકોઽશુચિઃ .
હર્ષશોકાન્વિતઃ કર્તા રાજસઃ પરિકીર્તિતઃ .. ૧૮-૨૭..

અયુક્તઃ પ્રાકૃતઃ સ્તબ્ધઃ શઠો નૈષ્કૃતિકોઽલસઃ .
વિષાદી દીર્ઘસૂત્રી ચ કર્તા તામસ ઉચ્યતે .. ૧૮-૨૮..

બુદ્ધેર્ભેદં ધૃતેશ્ચૈવ ગુણતસ્ત્રિવિધં શૃણુ .
પ્રોચ્યમાનમશેષેણ પૃથક્ત્વેન ધનંજય .. ૧૮-૨૯..

પ્રવૃત્તિં ચ નિવૃત્તિં ચ કાર્યાકાર્યે ભયાભયે .
બન્ધં મોક્ષં ચ યા વેત્તિ બુદ્ધિઃ સા પાર્થ સાત્ત્વિકી .. ૧૮-૩૦..

યયા ધર્મમધર્મં ચ કાર્યં ચાકાર્યમેવ ચ .
અયથાવત્પ્રજાનાતિ બુદ્ધિઃ સા પાર્થ રાજસી .. ૧૮-૩૧..

અધર્મં ધર્મમિતિ યા મન્યતે તમસાવૃતા .
સર્વાર્થાન્વિપરીતાંશ્ચ બુદ્ધિઃ સા પાર્થ તામસી .. ૧૮-૩૨..

ધૃત્યા યયા ધારયતે મનઃપ્રાણેન્દ્રિયક્રિયાઃ .
યોગેનાવ્યભિચારિણ્યા ધૃતિઃ સા પાર્થ સાત્ત્વિકી .. ૧૮-૩૩..

યયા તુ ધર્મકામાર્થાન્ધૃત્યા ધારયતેઽર્જુન .
પ્રસઙ્ગેન ફલાકાઙ્ક્ષી ધૃતિઃ સા પાર્થ રાજસી .. ૧૮-૩૪..

યયા સ્વપ્નં ભયં શોકં વિષાદં મદમેવ ચ .
ન વિમુંચતિ દુર્મેધા ધૃતિઃ સા પાર્થ તામસી .. ૧૮-૩૫..

સુખં ત્વિદાનીં ત્રિવિધં શૃણુ મે ભરતર્ષભ .
અભ્યાસાદ્રમતે યત્ર દુઃખાન્તં ચ નિગચ્છતિ .. ૧૮-૩૬..

યત્તદગ્રે વિષમિવ પરિણામેઽમૃતોપમમ્ .
તત્સુખં સાત્ત્વિકં પ્રોક્તમાત્મબુદ્ધિપ્રસાદજમ્ .. ૧૮-૩૭..

વિષયેન્દ્રિયસંયોગાદ્યત્તદગ્રેઽમૃતોપમમ્ .
પરિણામે વિષમિવ તત્સુખં રાજસં સ્મૃતમ્ .. ૧૮-૩૮..

યદગ્રે ચાનુબન્ધે ચ સુખં મોહનમાત્મનઃ .
નિદ્રાલસ્યપ્રમાદોત્થં તત્તામસમુદાહૃતમ્ .. ૧૮-૩૯..

ન તદસ્તિ પૃથિવ્યાં વા દિવિ દેવેષુ વા પુનઃ .
સત્ત્વં પ્રકૃતિજૈર્મુક્તં યદેભિઃ સ્યાત્ત્રિભિર્ગુણૈઃ .. ૧૮-૪૦..

બ્રાહ્મણક્ષત્રિયવિશાં શૂદ્રાણાં ચ પરંતપ .
કર્માણિ પ્રવિભક્તાનિ સ્વભાવપ્રભવૈર્ગુણૈઃ .. ૧૮-૪૧..

શમો દમસ્તપઃ શૌચં ક્ષાન્તિરાર્જવમેવ ચ .
જ્ઞાનં વિજ્ઞાનમાસ્તિક્યં બ્રહ્મકર્મ સ્વભાવજમ્ .. ૧૮-૪૨..

શૌર્યં તેજો ધૃતિર્દાક્ષ્યં યુદ્ધે ચાપ્યપલાયનમ્ .
દાનમીશ્વરભાવશ્ચ ક્ષાત્રં કર્મ સ્વભાવજમ્ .. ૧૮-૪૩..

કૃષિગૌરક્ષ્યવાણિજ્યં વૈશ્યકર્મ સ્વભાવજમ્ .
પરિચર્યાત્મકં કર્મ શૂદ્રસ્યાપિ સ્વભાવજમ્ .. ૧૮-૪૪..

સ્વે સ્વે કર્મણ્યભિરતઃ સંસિદ્ધિં લભતે નરઃ .
સ્વકર્મનિરતઃ સિદ્ધિં યથા વિન્દતિ તચ્છૃણુ .. ૧૮-૪૫..

યતઃ પ્રવૃત્તિર્ભૂતાનાં યેન સર્વમિદં તતમ્ .
સ્વકર્મણા તમભ્યર્ચ્ય સિદ્ધિં વિન્દતિ માનવઃ .. ૧૮-૪૬..

શ્રેયાન્સ્વધર્મો વિગુણઃ પરધર્માત્સ્વનુષ્ઠિતાત્ .
સ્વભાવનિયતં કર્મ કુર્વન્નાપ્નોતિ કિલ્બિષમ્ .. ૧૮-૪૭..

સહજં કર્મ કૌન્તેય સદોષમપિ ન ત્યજેત્ .
સર્વારમ્ભા હિ દોષેણ ધૂમેનાગ્નિરિવાવૃતાઃ .. ૧૮-૪૮..

અસક્તબુદ્ધિઃ સર્વત્ર જિતાત્મા વિગતસ્પૃહઃ .
નૈષ્કર્મ્યસિદ્ધિં પરમાં સંન્યાસેનાધિગચ્છતિ .. ૧૮-૪૯..

સિદ્ધિં પ્રાપ્તો યથા બ્રહ્મ તથાપ્નોતિ નિબોધ મે .
સમાસેનૈવ કૌન્તેય નિષ્ઠા જ્ઞાનસ્ય યા પરા .. ૧૮-૫૦..

બુદ્ધ્યા વિશુદ્ધયા યુક્તો ધૃત્યાત્માનં નિયમ્ય ચ .
શબ્દાદીન્વિષયાંસ્ત્યક્ત્વા રાગદ્વેષૌ વ્યુદસ્ય ચ .. ૧૮-૫૧..

વિવિક્તસેવી લઘ્વાશી યતવાક્કાયમાનસઃ .
ધ્યાનયોગપરો નિત્યં વૈરાગ્યં સમુપાશ્રિતઃ .. ૧૮-૫૨..

અહંકારં બલં દર્પં કામં ક્રોધં પરિગ્રહમ્ .
વિમુચ્ય નિર્મમઃ શાન્તો બ્રહ્મભૂયાય કલ્પતે .. ૧૮-૫૩..

બ્રહ્મભૂતઃ પ્રસન્નાત્મા ન શોચતિ ન કાઙ્ક્ષતિ .
સમઃ સર્વેષુ ભૂતેષુ મદ્ભક્તિં લભતે પરામ્ .. ૧૮-૫૪..

ભક્ત્યા મામભિજાનાતિ યાવાન્યશ્ચાસ્મિ તત્ત્વતઃ .
તતો માં તત્ત્વતો જ્ઞાત્વા વિશતે તદનંતરમ્ .. ૧૮-૫૫..

સર્વકર્માણ્યપિ સદા કુર્વાણો મદ્વ્યપાશ્રયઃ .
મત્પ્રસાદાદવાપ્નોતિ શાશ્વતં પદમવ્યયમ્ .. ૧૮-૫૬..

ચેતસા સર્વકર્માણિ મયિ સંન્યસ્ય મત્પરઃ .
બુદ્ધિયોગમુપાશ્રિત્ય મચ્ચિત્તઃ સતતં ભવ .. ૧૮-૫૭..

મચ્ચિત્તઃ સર્વદુર્ગાણિ મત્પ્રસાદાત્તરિષ્યસિ .
અથ ચેત્ત્વમહંકારાન્ન શ્રોષ્યસિ વિનઙ્ક્ષ્યસિ .. ૧૮-૫૮..

યદહંકારમાશ્રિત્ય ન યોત્સ્ય ઇતિ મન્યસે .
મિથ્યૈષ વ્યવસાયસ્તે પ્રકૃતિસ્ત્વાં નિયોક્ષ્યતિ .. ૧૮-૫૯..

સ્વભાવજેન કૌન્તેય નિબદ્ધઃ સ્વેન કર્મણા .
કર્તું નેચ્છસિ યન્મોહાત્કરિષ્યસ્યવશોપિ તત્ .. ૧૮-૬૦..

ઈશ્વરઃ સર્વભૂતાનાં હૃદ્દેશેઽર્જુન તિષ્ઠતિ .
ભ્રામયન્સર્વભૂતાનિ યન્ત્રારૂઢાનિ માયયા .. ૧૮-૬૧..

તમેવ શરણં ગચ્છ સર્વભાવેન ભારત .
તત્પ્રસાદાત્પરાં શાન્તિં સ્થાનં પ્રાપ્સ્યસિ શાશ્વતમ્ .. ૧૮-૬૨..

ઇતિ તે જ્ઞાનમાખ્યાતં ગુહ્યાદ્ગુહ્યતરં મયા .
વિમૃશ્યૈતદશેષેણ યથેચ્છસિ તથા કુરુ .. ૧૮-૬૩..

સર્વગુહ્યતમં ભૂયઃ શૃણુ મે પરમં વચઃ .
ઇષ્ટોઽસિ મે દૃઢમિતિ તતો વક્ષ્યામિ તે હિતમ્ .. ૧૮-૬૪..

મન્મના ભવ મદ્ભક્તો મદ્યાજી માં નમસ્કુરુ .
મામેવૈષ્યસિ સત્યં તે પ્રતિજાને પ્રિયોઽસિ મે .. ૧૮-૬૫..

સર્વધર્માન્પરિત્યજ્ય મામેકં શરણં વ્રજ .
અહં ત્વાં સર્વપાપેભ્યો મોક્ષયિષ્યામિ મા શુચઃ .. ૧૮-૬૬..

ઇદં તે નાતપસ્કાય નાભક્તાય કદાચન .
ન ચાશુશ્રૂષવે વાચ્યં ન ચ માં યોઽભ્યસૂયતિ .. ૧૮-૬૭..

ય ઇદં પરમં ગુહ્યં મદ્ભક્તેષ્વભિધાસ્યતિ .
ભક્તિં મયિ પરાં કૃત્વા મામેવૈષ્યત્યસંશયઃ .. ૧૮-૬૮..

ન ચ તસ્માન્મનુષ્યેષુ કશ્ચિન્મે પ્રિયકૃત્તમઃ .
ભવિતા ન ચ મે તસ્માદન્યઃ પ્રિયતરો ભુવિ .. ૧૮-૬૯..

અધ્યેષ્યતે ચ ય ઇમં ધર્મ્યં સંવાદમાવયોઃ .
જ્ઞાનયજ્ઞેન તેનાહમિષ્ટઃ સ્યામિતિ મે મતિઃ .. ૧૮-૭૦..

શ્રદ્ધાવાનનસૂયશ્ચ શૃણુયાદપિ યો નરઃ .
સોઽપિ મુક્તઃ શુભાઁલ્લોકાન્પ્રાપ્નુયાત્પુણ્યકર્મણામ્ .. ૧૮-૭૧..

કચ્ચિદેતચ્છ્રુતં પાર્થ ત્વયૈકાગ્રેણ ચેતસા .
કચ્ચિદજ્ઞાનસંમોહઃ પ્રનષ્ટસ્તે ધનંજય .. ૧૮-૭૨..

અર્જુન ઉવાચ .

નષ્ટો મોહઃ સ્મૃતિર્લબ્ધા ત્વત્પ્રસાદાન્મયાઽચ્યુત .
સ્થિતોઽસ્મિ ગતસંદેહઃ કરિષ્યે વચનં તવ .. ૧૮-૭૩..

સંજય ઉવાચ .

ઇત્યહં વાસુદેવસ્ય પાર્થસ્ય ચ મહાત્મનઃ .
સંવાદમિમમશ્રૌષમદ્ભુતં રોમહર્ષણમ્ .. ૧૮-૭૪..

વ્યાસપ્રસાદાચ્છ્રુતવાનેતદ્ગુહ્યમહં પરમ્ .
યોગં યોગેશ્વરાત્કૃષ્ણાત્સાક્ષાત્કથયતઃ સ્વયમ્ .. ૧૮-૭૫..

રાજન્સંસ્મૃત્ય સંસ્મૃત્ય સંવાદમિમમદ્ભુતમ્ .
કેશવાર્જુનયોઃ પુણ્યં હૃષ્યામિ ચ મુહુર્મુહુઃ .. ૧૮-૭૬..

તચ્ચ સંસ્મૃત્ય સંસ્મૃત્ય રૂપમત્યદ્ભુતં હરેઃ .
વિસ્મયો મે મહાન્રાજન્હૃષ્યામિ ચ પુનઃ પુનઃ .. ૧૮-૭૭..

યત્ર યોગેશ્વરઃ કૃષ્ણો યત્ર પાર્થો ધનુર્ધરઃ .
તત્ર શ્રીર્વિજયો ભૂતિર્ધ્રુવા નીતિર્મતિર્મમ .. ૧૮-૭૮..

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ
બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે
મોક્ષસંન્યાસયોગો નામ અષ્ટાદશોઽધ્યાયઃ .. ૧૮..

ૐ

શાંતાકારં ભુજગશયનં પદ્મનાભં સુરેશમ્ .
વિશ્વાધારં ગગનસદૃશં મેઘવર્ણં શુભાંગમ્ .
લક્ષ્મીકાંતં કમલનયનં યોગીભિર્ધ્યાનગમ્યમ્ .
વંદે વિષ્ણું ભવભયહરં સર્વલોકૈકનાથમ્ ..

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com
Last updated January 26, 1999